

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Moonika Tuur

TEGEVUSKONSPEKTID AKVARELLMAALITEHNIKA LÄBIVIIMISEKS
3-4AASTASTE LASTEGA
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Irja Vaas (MA, koolikorraldus)

Läbiv pealkiri: Maalimine 3-4aastaste lastega

Kaitsmisele lubatud

Juhendaja: Irja Vaas (MA, koolikorraldus)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Hasso Kukemelk (knd pedagoogika)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2017

Resümee

Tegevuskonspektid akvarellmaalitehnika läbiviimiseks 3-4aastaste lastega

Bakalaureuse töö eesmärgiks oli koostada Gagné õppetunnimudelil lähtuvad tegevuskonspektid märg märjale akvarellmaalitehnika õpetamiseks 3-4aastastele lastele. Konspektide koostamisel lähtuti Gagné õppetunnimudelil (Gagné & Driscoll 1992), akvarellmaali tehnika õpetamise metoodikast ning koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) väljatoodud 3-4aastaste laste arengu eeldatavatest tulemustest. Koostatud tegevuskonspektide sobilikuse uurimiseks kavandati tegevusuuring. Uurimuses osalenud tegevõpetajad/ ekspertid andsid oma arvamuse nende kohta. Tehti mõned tähelepanekud tegevuskonspektide täiustamiseks, mis ka sisse viidi. Koostatud materjal on sobilik kasutamiseks 3-4aastaste laste märg märjale akvarellmaalitehnika õpetamiseks lasteaias.

Märksõnad: kunstitegevused, lasteaed, maalimine 3-4aastaste lastega.

Summary

Activity research on conducting aquarelle techniques with 3-4 year old children.

The objective of this Bachelor's thesis was to prepare activity notes on the wet-in-wet aquarelle technique through the basis of Gagné's lesson plan, which was taught to 3-4 year old children. The notes were prepared based on the expected development results of children, who were taught by the 2008 national preschool curriculum, watercolor painting techniques and Gagné's lesson plan (Gagné & Driscoll 1992). A case study was conducted in order to reflect the suitability of research. The participating teachers had to give their opinions and observations, which were then added to the research. The gathered material reflects the suitability of the wet-to-wet watercolor technique being taught in preschools.

Keywords: artistic activities, preschool, painting with 3-4 year old children.

Sisukord

RESÜMEE	2
SISSEJUHATUS	4
MAALITEHNIKA.....	6
AKVARELLIDEGA MAALIMINE LASTEAIAS.....	6
METOODIKA	8
TEGEVUSKONSPEKTIDE KOOSTAMINE, TOETUDES GAGNÉ ÕPPETUNNI PÕHIETAPPIDELE.....	8
ÜLEVAADE VARASEMATEST UURINGUTEST	12
TEGEVUSUURING	13
ANDMEANALÜÜS	16
TULEMUSED.....	17
KASUTATUD ALLIKAD	32
LISAD	36

Sissejuhatus

Eesti keele seletava sõnaraamatu (Langmets, 2009) järgi on kunst loov inimtegevus, mille käigus võetakse meelte vahendusel (värvi, vormi, heli sõna vm) vastu ning vahendatakse esteetiliselt mõjusana teistele oma maailmatunnetust. Varajases lapseas on kunsti tegemine laste loomuses, see on nende mäng, eneseväljendus ja õppimise keel (Boyd & Cutcher, 2015). Kunstilise tegevuse kaudu õpib laps tundma ennast ja ümbritsevat maailma ning omandab seeläbi uusi kogemusi, õpib ümbritsevat tajuma, märkama ja mõistma (Fisher, 2005). Selle tegevuse käigus arenevad lapse loomingulised võimed, sotsiaalsed oskused, vaimsed võimed (Einon, 2000), tajutaj (Boyd & Cutcher, 2015), mälu (Talimaa, 2012) ja peenmotoorika (Juske, 2004). Samas on tegu ka kognitiivsete võimete ja meelte arendamisega, arenevad nägemis-, kuulmis- ja kompimismeel ning lõhna- ja värvitaju (Vahter, 2004).

Laps soovib osa võtta kõigest, mida välismaailm pakub, sellega tegeleda ja püüda seda kujundada (Calgren, 1992). Kunstiteadlane A. Juske on väitnud, et lapse loominguline tegevus areneb omaenese programmi järgi ning varases lapsepõlves ei saa sellesse kuidagi sekkuda (Juske, 2004). Lapses on loomulik vajadus voolida, joonistada ja maalida, see tähendab luua midagi uut. Kunstilises tegevuses väljendavad lapsed enda tundeid ja kogemusi, andes neile individuaalse vormi, seeläbi pannakse alus lapse loomisvõime arengule (Rihter, 1995). Selleks et areneks lapse loovmõtlemine, mis on ka aluseks võimele lahendada mittestandardseid probleeme (Kidron, 2000), on oluline lasta lapsel vabalt tegutseda (Vahter, 2005). Laps õpib vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise ja harjutamise kaudu (Marats & Männamaa, 2009).

Väikelaps toetub rohkem nägemis-ruumilisele infole (Kikas, 2008), ta meenutab seda, mida ta näeb. Harva suudab kolmeaastane laps meenutada seda, mis pole tema nägemisulatuses, ta suudab olla tähelepanelik vaid tema tajuväljas toimuva suhtes (Võgotski, 1969). Tajumine on laiahaardeline, ülesehitav ja edasiviiv loov protsess, mis on seotud ümbrusest tuleva infoga, varem saadud kogemustega ning tähelepanuvõimega (Kikas, 2010). Et taju areneb tegutsemise ja õppimise kaudu (Kikas, 2010), siis on tajusid arendavatel tegevustel lapse arengu toetamisel oluline roll, sest lapse kõne, mõtlemine, joonistamine saavad kujuneda vaid, nii tajude kui ka motoorika teatud kindlal arenguastmel.

Peale kolmandat eluaastat muutub lapse mõtlemine märgatavalt. Mõtlemine ei tähenda nüüd ainult nähtavate seoste mõistmist, vaid ka toimimist üldiste kujutluste ja meenutuste abil, seejuures õpib laps üldiste kujutluste vahel kehtestama selliseid seoseid, mis tema

kogemuses varem esinenud pole (Võgotski, 1969). Üldiste kujutluste ja meenutuste abil mõtlemist toetab korduv, rutiinne tegevus. Rutiinide meeldejätmise muudab maailma laste jaoks harjumuspäraseks ja ennustatavaks, mis võimaldab neil pöörata tähelepanu uudsele ja erilisele infole (Kikas, 2008). Iga nädal kindla kava järgi läbiviidud maalimistegevuses luuakse esialgu lapsele rutiinid, mis muudavad maalimise harjumuspäraseks tegevuseks, et lapsed suudaksid hiljem omandada esmaseid töövõtteid, nagu pintsli hoidmine pintsettivõttes ja pintsli loputamine enne uue värvi võtmist. Koolieelses eas tekivad uued suhted ka mõtte ja tegevuse vahel. See muutunud seos annab lapsele võimaluse varem kavandatu teoks teha ehk liikuda mõttelt situatsioonile (Võgotski, 1969). Seda muutunud suhet mõtlemise ja toimingu vahel võime märgata kõigis lapse tegevustes, olgu selleks siis joonistamine, maalimine või mängimine.

Vene psühholoogi Lev Võgotski väitel on mõtlemine ja kõne omavahel seotud (Võgotski, 2015). 3-4aastasel lapsel on juba suur sõnavara, ta on omandanud teatud keelelised mõisted ning ta teab, mida tähendab pintsel, mida paber. Selles vanuses laps omab juba ettekujutust värvuste nimetustest (Marats & Männamaa, 2009). Selleks et 3–4aastaste lastega värvuste nimetused lõplikult selgeks saada, on hea varem omandatud teadmisi rakendada ka sellistes käelistes tegevustes nagu joonistamine ja maalimine. Areneva koordineerimise ja reflektseerimisvõime tulemusena õpib laps mõistma nähtavaid seoseid. Ta hakkab seostama oma motoorseid käeliigutusi ning selle tulemusel paberile tekkinud täppe ja jooni oma nägemismuljetega (Juske, 2004), areneb silma ja käe koostöö (Kivi & Sarapuu, 2009).

Koolieelsel perioodil kujuneb välja laste suhtumine enda ja teiste loomingusse, samas kujunevad ka laste baasharjumused kunsti loomisel (Vahter, 2008). Kõik tehnilised protsessid, sealhulgas ka esmased tehnilised võtted, muutuvad täiskasvanu jälgendamise tulemusena heaks harjumuseks (Jaffke, 1994). Kunstil on oluline roll meie arusaamade kujunemisel, see annab võimaluse hinnata sotsiaalseid ja kultuurilisi väärtusi nende erinevates vormides (Boyd & Cutcher, 2015). Kunstitegevused aitavad tundma õppida iseennast ning märgata enda sarnanemist oma kaaslastega, aitavad kujuneda maailmapildil ja sotsiaalsetel väärtushoiakutel, iseseisval ja koos tegutsemise oskusel (Tulumets, 2010).

Kõigil lastel on õigus arengule (Eesti Vabariigi lastekaitse seadus). Et tagada laste areng, on Eesti Vabariigis kehtestatud koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, mis määrab kindlaks koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alused. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest, mille käigus lõimitakse

erinevaid tegevusi, nagu kunsti-, liikumis-, muusikategevused, samuti vaatlemine, uurimine kuulamine kõnelemine jne. Riiklikus õppekavas on lapse arengu eeldatavad tulemused ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, kavandamine ja korraldamine esitatud seitsmes valdkonnas, millest üks valdkond on kunst (koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava).

Kunstivaldkonna sisu jaguneb (Oll, 2009):

- kujutamiseks ja väljendamiseks, mis on mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- tehnilisteks oskusteks, mille arendamist kujundavad joonistamine, maalimine, voolimine ja meisterdamine;
- vestluseks kunstiteostest ja kunstist ning kunstiteoste vaatlemiseks;
- tehnilisteks oskusteks, mille üheks osaks on maalimine.

Käesolevas töös võetakse tähelepanu alla akvarellmaali tehnika õpetamine 3-4aastastele lastele.

Maalitehnika

Eesti keele seletava sõnaraamatu (Langemets *et al.*, 2009) järgi on maal värvide abil kahemõõtmelisel pinnal kujutatu, maalitud pilt. Maaliks saab nimetada ka kriitide, pastellide või värvidega maalitud pilti. Peale eelnimetatu saab maalida ka eri värvidega, näiteks akrüül-, guašš- või akvarellvärviga. Koolieelses eas kasutatakse mitmesuguseid värve alates näpuvärvidest ja guaššvärvidest kuni akvarellideni välja. Selles töös käsitletakse akvarellidega maalimist. Märg märjale akvarellitehnika puhul, mida viljeletakse enamasti Waldorfi lasteaedades, piirduakse värvide kasutamisel kolme primaarvärviga (Georg, 2009), millest tuletatakse sekundaarvärvid (Kont, 2011).

Akvarellidega maalimine lasteaias

Akvarell tuleb ladinakeelsest sõnast *aqua* 'vesi' (Purre, 2005). Eesti keele seletava sõnaraamatu järgi on vesivärv ehk akvarell vees lahustuv värv (Langemets *et al.*, 2009). Vesivärv koosneb hoolikalt peeneks jahvatatud pigmendist, kummiaraabikust, glütseriinist ja destilleeritud veest (Berrill, 2004). Selle põhilisteks sideaineteks on mitmesugused viljapuuvaigud, nagu kirss, murel, ploom, aprikoos, virsik või akaatsia (Purre, 2005).

Akvarelliks nimetatakse ka maalitehnikat, mille puhul vesivärvid kantakse läbipaistvate või sulatatud kihtidena (nn kuiv kuivale või märg märjale tehnikas) akvarellipaberile (vett imav paber akvarellimiseks). Selles töös on kasutatud märg märjale tehnikat. Märg märjale ehk sulatustehnikas kantakse värv märjale pinnale, kus värvide segunemisel tekib ainult akvarellile omane läbipaistvus (Palmer, 2014).

Akvarellidega maalimisel on laps intensiivselt haaratud pidevalt muutuvatest värvidest, mis värvi segunemisel muudab maalimise lapse jaoks põnevaks kogemuseks valguse ja värvi muutumisel (Gair, 2007). Just voolavana on värv oma õiges konsistentsis (Gustavson, 2004). Kuna lapsed on ümbritseva suhtes tundlikumad, siis on vaja anda neile võimalus oma tundeid välja elada, mõne lapse jaoks võib see olla ainsaks mittesõnaliseks väljendusvormiks. Akvarellidega maalimine annab lastele võimaluse oma tundeid väljendada näiteks muusika, laulu või luuletuse järgi akvarellidega maalides.

Akvarelle on kahel kujul: nööbi kujul, mis on tahked, ning pehmed, mis on tuubis või purgis (Palmer, 2014). Akvarellvärvide kasutamisel tuleks õpetajal selles vanuses lastele vesilahus enne valmis segada. Kui vesilahust ei tehta, siis tuleks enne värvidega maalimist paberit niisutada. (Oll, 2009) Paberit niisutatakse kas pesukäsnaga, laia pintsliga (Oll, 2009) või veevannis üks leht korraga. Vesivärvidega maalimiseks kasutatakse jämedamakoelist ja karedama pinnaga akvarellipaberit (Cerver, 2007). 3-4aastastel lastel tuleks paber kas pesukäsnaga mõlemalt poolt niisutades alusele kinnitada või siis lihtsalt maalriteibiga laua külge kinnitada. Nii püsib paber maalimise lõpetamiseni paigal.

Akvarellitehnikas maalimisel kasutab kolmeaastane laps töövahenditest suuri lamedaid pintsleid. Pintsli hoidmine on seotud lapse peenmotoorikaga ning seetõttu on neil jämedat pintsli maalimisel esialgu lihtsam kasutada. Suure lameda pintsliga on palju hõlpsam pinda katta ja paberile jooni tõmmata kui väikese peene pintsliga. Pintsliga joone tõmbamisel on talle jõukohane täppide ja triipude tegemine. Kolmeaastased lapsed tunnevad rõõmu joone tekkimisest, neile pakub huvi värvide liikumine. Nad laotavad värvi suuremate ja väiksemate pindadena üle paberi (Müller, 1986) ning tunnevad rõõmu ja rahulolu ka ühe värviga maalimisest (Jaffke, 1999) (lisa 4-7), kuna selle emotsionaalse tegevuse juures on esiplaanil maalimine kui protsess (Oll, 2009).

3-4aastane laps värvib akvarellidega spontaanselt (Oll, 2009). Spontaanse kunstitegevuse periood on lapse käelise väljenduse arengu seisukohast väga oluline. Kui see periood lapse arengus vahele jääb, siis võib laps olla kuueaastasena teatud motoorsel tasemel

arenemata, selleks et ta oleks võimeline kirjutamist õppima (Lepik, 1999). Lapse peenmotoorset arengut toetab ka pintsli hoidmisel pintsettvõtte harjutamine. Umbes neljandal eluaastal hakkavad lapsed oma töödes otsima värviharmooniat. Värvide ning kõik see, mis toimub lehel ja veeklaasis, kutsuvad lapsi tegutsema. Nad tunnevad suurt rõõmu, avastades, et sinise ja kollase kohtudes tekib roheline ning punase ja sinise kohtudes tekib violet. Lapsele antakse nüüd juba 2-3 värvitooni (Oll, 2009) ning laps valib ise, mitut värvitooni ta kasutab (lisa 11-15). Selles vanuses lapsele peab veel meelde tuletama, et pintsli tuleb enne teise värvi kasutamist loputada ja kuivatada. Kolmanda ja neljanda eluaasta vahel või neljanda eluaasta algul muutub laps värvide suhtes tähelepanelikumaks ning hakkab eri värve aegamööda üksteise kõrvale panema (lisa 11-15). Nüüd pööratakse rohkem tähelepanu maalimistehnikale.

Selleks et lasteaias 3-4aastaste lastega märg märjale akvarellitehnikas maalida, tuleb enne tegevust põhjalikult ette valmistada. Maalimistegevuse ettevalmistamisel on õpetajale abiks erinevad õpetamise ja õppetunnimudelid. Järgnevalt antakse lühikärgvaade tuntumatest õpetamise ja õppetunnimudelitest.

Metoodika

Tegevuskonspektide koostamine, toetudes Gagné õppetunni põhietappidele

Õpetajatöö on protsess, mis kulgeb tunni kavandamisest kuni õpitu kinnistumiseni. Aegade jooksul on loodud mitmesuguseid õppetunnimudeleid, et aidata õpetajat tundide ettevalmistamisel ja läbiviimisel (Krull, 2008). Tuntumad õpetamise ja õppetunnimudelid on Tyleri ja Herbarti õppetunnietapid, Hunteri tunnimudel ning Gagné õppeühiku mudel (Krull, 2008). Varasemad mudelid keskendusid enamasti kirjeldustele, kuidas õpetaja peaks õpetama. R. M. Gagné õppetunnimudel loob võimaluse toetada väliselt õpilase sisemisi psühholoogilisi protsesse (Krull, 2008). Lähtuvalt eelnenust koostati käesoleva uurimuse käigus kaks näidis-tegevuskonspekti, mille ülesehitus toetub Gagné välja töötanud õppetunni põhietappide mudelile, mis annab õpetajale põhisuunad, mida ühe kunstilise tegevuse läbiviimine võiks hõlmata.

Gagné õppetunni põhietapid on järgmised (Gagné & Driscoll 1992):

- tähelepanu haaramine;
- informeerimine eesmärgist ja motiveerimine õppima;
- varem õpitu kordamine ja aktualiseerimine;

- uue materjali edastamine;
- õppimise suunamine;
- õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine;
- tagasiside andmine;
- soorituse hindamine;
- õpitu kinnistamine ja üldistamine.

Allpool antakse ülevaade igast etapist eraldi.

Tähelepanu haaramine.

Üheks õppimise eeltingimuseks on tähelepanu koondamine õpetajale või õpitavale (Krull, 2000). Vanemate laste puhul kasutatakse tähelepanu haaramiseks tavaliselt selliseid üldlevinud võtteid nagu käte plaksutamine või sõnaline osutamine. Arvestades aga seda, et 3-4aastane laps tajub ümbritsevat meeleolude ja emotsioonide kaudu, siis sobivad tähelepanu haaramiseks ka laulud, salmid ja lühikesed jutud. Tegevuskonspektides on kasutatud tähelepanu haaramiseks värviloo jutustamist (lisa 1 ja 2). Esimeses tegevuskonspektis on tähelepanu haaramiseks ja maalima suunamiseks kasutatud laulu (lisa 1 ja 3), teises tegevuskonspektis sõrmesalmi (lisa 2). Tähelepanu haaramine tegevuskonspektis ei toimu mitte ainult tegevuse alguses, vaid korduvalt ka tegevuse käigus. Näiteks teises tegevuskonspektis (lisa 2) toimub tähelepanu haaramine ja laste motiveerimine peale pintsli jagamist, kui õpetaja asub maalima ja laulab lastele värvidest (lisa 5) või loeb salmi värvidest (lisa 6).

Informeerimine eesmärgist ja motiveerimine õppima.

Tegevuse eesmärgist informeerimine aitab lapsel mõista, milleks ta peaks olema suuteline peale õppimist, äratades lapses ootuse, et ta tuleb toime uue võime omandamisega (Gagné & Driscoll, 1992). Oodatud õpitulemuse seostamine õppija huvidega on seotud motiveerimisega (Gagné & Driscoll, 1992). Üldiselt kujuneb nii rühma kui ka üksikute laste õpimotivatsioon konkreetses õppevaldkonnas pikemaajalise õppetöö tulemusena (Krull, 2000). Motivatsioon jaguneb sisemiseks ja väliseks motivatsiooniks. Välise motivatsiooni puhul toimib tegevus võimalike tagajärgede ootusest (Reeve, 2005). Seega tuleks lastega maalides või muudes tegevustes arvestada, et ka kiitmine on üks motiveerimise viise. Ka lasteaias varem maalimistegevuses õpitu meenutamine on seotud välise motivatsiooniga, sest laps teab, et peale laulu või sõrmesalmi saab ta pintsli, millega maalida. Seega võib väliseks motivatsiooniks olla ka töövahend. Selles uurimuses on välist motivatsioon kasutatud näiteks

esimese konspekti sissejuhatuses, kus laulu saatel jagatakse lastele pintsliid. Sisemise motivatsiooni puhul on tegevus ajendatud psühholoogilisest vajadusest (Reeve, 2005). Näiteks päeva jooksul kogunenud tunnete välja maalimine, mis mõne lapse jaoks võib olla ainus mittesõnaline väljendusviis.

Varem õpitu kordamine ja aktualiseerimine.

Enne uue materjali juurde asumist on vaja varem õpitu meelde tuletada, see on oluline just sobivate mõttestruktuuride ja skeemide aktiveerimiseks (Krull, 2000). Kuna selles uurimuses käsitletakse 3-4aastaseid lapsi, siis tuleb lähtuda ka 3-4aastaste laste arengulikest iseärasustest. Nimelt toimub kolmandal eluaastal lapse mõtlemises muutus, mille käigus laps suudab mõista ja toimida ka üldiste kujutluste ja meenutuste abil (Võgotski, 1969). Seega aitab varem õpitu kordamine ja aktualiseerimine harjutada seda eespool nimetatud oskust. Tegevuskonspektis toimub varem õpitud primaarvärvuste nimetuste meenutamine näiteks teise konspekti sissejuhatuses värviloo vahendusel ja sekundaarvärvide nimetuste meenutamine hiljem tegevuskonspekti põhiosas, kui paberile ja pintsli loputusvette tekivad sekundaarvärvid.

Uue materjali esitamine.

Uue materjali esitamine võib toimuda mitmel viisil. Uue materjalina võib käsitleda nii uusi kogemusi, teadmisi, oskusi kui ka nendevahelisi seoseid. Näiteks värvuste nimetuste õppimist ning mõistmist, et kollase ja sinise segunemisel tekib roheline värv. Maalimistegevust ette valmistades tuleks õpetajal mõelda, mis selle tegevuse raames on eesmärgiks võetud, arvestades konkreetseid lapsi ja õpetaja enda isikuomadusi. Koostatud näidis-tegevuskonspektides kasutatakse mängulist töökorraldust, mis annab lapsele õpetaja vahendusel võimaluse lähemalt tundma õppida kolme põhivärvi, kollase, sinise ja punase erinevaid omadusi ning võimaldab rõõmu tunda primaarvärvide segunemisel paberile ilmuvate sekundaarvärvide, roheline, lilla ja oranži tekkimisest (lisa 13-16).

Õppimise suunamine.

Tegevusse suunamisel on oluline õpetaja enda tegevus, sest lapsed õpivad matkimise kaudu. Kui õpetaja pintsli veeklaasis ära peseb, pesukäsna peal ära kuivatab ja alles siis uude värvi kastab, siis hakkab laps seda tegevust üha enam samal viisil tegema (Jaffke, 1994).

Maalimistegevuses toimub tegevusse suunamine ja huvi äratamine läbi värviloo, salmi või laulusalmi, mis varieerub kuust kuusse olenevalt aastaajast. Pinnakatmise tegevusse suunab

värvimuinasjutt, laul või salm, mille abil laps harjutab pinna katmist ja joonte tõmbamist märg märjale tehnikas (lisa 1-6).

Õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine.

Eespool kirjeldatud tunnietapid on kavandatud õppimise kindlustamiseks. Seega on uueks eesmärgiks vajaminev võime, on selleks siis kognitiivne strateegia, verbaalne informatsioon, motoorne või intellektuaalne oskus, juba kõigi eelduste kohaselt kodeeritud lapse pikaajalises mälus säilitamiseks, mistõttu on vaja vaid välist sündmust, mis lapses varem õpitu kasutamise esile kutsuks. (Gagné & Driscoll, 1992) Õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine toimub iganädalase maalimistegevuse käigus, kus laulu või salmi vahendusel saadud tähelepanu suunatakse varem omandatud oskuse meenutamisele (nt kollase, sinise ja punase värvuse nimetuste meenutamisele või primaarvärvide segunemisel paberile ilmuvate sekundaarvärvide roheline, lilla ja oranži tekkimisele) (lisa 2).

Tagasiside andmine.

Tagasiside andmine on oluline mootorsete oskuste kujunemisel näiteks pintsli hoidmisel. Kui mõni lastest vajutab pintsli liiga tugevalt, läheb õpetaja lapse juurde ning tuletab meelde, kui pehmelt need pintsli jalad mööda käsi jooksid (esimene tegevuskonspekt). Individuaalset tagasisidet antakse nii maalimistegevuse käigus kui ka selle lõpetamisel, kus õpetaja vaatab iga lapse töö individuaalselt üle. Kui paberile on jäänud valgeid laike, siis suunab õpetaja lapse oma tööd lõpetama. (lisa 1 ja 2 lõpuosa)

Soorituse hindamine.

Hinnangu andmine õpitule algab juba tagasiside faasis (Krull, 2000), kus õpetaja vaatab iga lapse töö individuaalselt üle. Maalides avaldub laste sügavaim individuaalsus, nende hetkeline vaimne, hingeline ja kehaline olukord, seega tuleks suhtuda kõigisse kunstitöösse alati suure respektiga ning innustada lapsi katsetama, eksima ja uuesti proovima (Vahter, 2015). Laps tunneb rõõmu tegevusest. Tema jaoks on oluline protsess, mitte lihvitud lõpptulemus (Vahter, 2008). (lisa 7-12)

Õpitu kinnistamine ja üldistamine.

Et laps õpib igapäevategevustes koostegemise ja suhtlemise kaudu (Marats & Männamaa, 2009), siis toimub õpitu kinnistamine ja üldistamine järjepideva protsessina läbi aasta.

Korduvad, rutiinsed toimingud muudavad lapse maailma ennustatavaks ja harjumuspäraseks

ning toetavad ka lapse mälu arengut, kuna viienda eluaastani jääb enim arenenud mäluvormiks just sündmuste mälu (Kikas, 2008).

Ülevaade varasematest uuringutest

Tartu Ülikooli sotsiaal- ja haridusteaduskonna üliõpilased on varem koostanud mitmeid näidistööde komplekte, tööjuhendeid ja õpiobjekte. Järgnevalt antakse osaline ülevaade koostatud uurimustest.

Jaana Kont (2011) koostas näidistööde komplekti autistlike joontega lastele kunstivaldkonna õpetamiseks lasteaias. Uuriti koostatud näidistööde sobivust kunstivaldkonna õpetamiseks lasteaias autistlike joontega lastele. Näidistööde sobivuse hindamiseks tehti kvalitatiivne uurimus – eksperdihinnang. Ekspertide hinnangul sobis koostatud näidistööde komplekt autistlike joontega lastele kunstivaldkonna õpetamiseks lasteaias.

Külliki Murumaa (2010) kirjutas uurimuse kunstivaldkonna rakendamisest koolieelikute rühmas Järvamaa näitel. Töös uuriti, milliseid kunstivaldkonna tegevusliike, töövõtteid ja materjale kasutavad õpetajad kunstitegevuses. Uurimusest nähtub, et tehnilisi tegevusliike kasutatakse enam kui kunstivaatlusi või vestlusi kunstist.

Ülle Tabas (2009) uuris Tartu linna ja maakonna näitel, millised on õpetajate eelistused ja viisid kunstivaldkonna rakendamisel koolieelikute rühmas. Uurimuse tulemusest selgus, et eelkõige pöörasid õpetajad tähelepanu tehnilistele oskustele.

Maarja Zimmer (2016) koostas õpiobjekti raamatuillustratsiooni käsitlemiseks kunstitegevuse valdkonnas 6-7aastaste lastega. Koostatud õpiobjekti sobilikkuse hindamiseks tehti tegevusuuring, andmete kogumiseks kasutati poolstruktureeritud intervjuud. Uurimuse tulemusest selgus, et eksperdid pidasid õpiobjekti sobilikuks raamatuillustratsiooni vaatluse õpetamiseks 6-7aastastele lastele.

Kristel Rebane (2016) tegi uurimuse, mille eesmärgiks oli koostada näidis-tegevuskonspektid kunstiteoste vaatluseks ja vestluseks 6-7aastaste lastega. Koostatud näidis-tegevuskonspektide sobilikkuse hindamiseks tehti tegevusuuring, mille käigus katsetasid tegevõpetajad tegevuskonspektide sobivust ning vajalikkust kunstiteoste vaatlusel ja vestlusel. Uurimuses osalenud kinnitasid tegevuskonspektide sobivust raamatuillustratsiooni vaatluse õpetamiseks 6-7aastastele lastele.

Sirlys Siim (2016) tegi uurimuse, mille eesmärgiks on oli luua õpiobjekt õpetajale kunstivaldkonnas kolmeaastase vasakukäelise lapse juhendamiseks joonistamises. Koostatud õpiobjekti sobilikkuse hindamiseks tehti tegevusuuring, andmete kogumiseks kasutati poolstruktureeritud intervjuud, vaatlust ja tagasiside küsimustikku. Andmete analüüsimiseks kasutati induktiivse sisuanalüüsi meetodit. Uurimuse tulemustest selgus, et koostatud õpiobjekt sobib kolmeaastase vasakukäelise lapse juhendamiseks joonistamises.

Tegevusuuring

Lähtuvalt bakalaureusetöö eesmärgist kavandati tegevusuuring. Tegevusuuring on uuring, kus sageli on uurijaks oma ala spetsialist või professionaal (Krathwohl, 1998), uuringu käigus püütakse lahendada erinevaid praktilisi probleeme (Laherand, 2011), mis annab võimaluse suurendada erialaseid teadmisi (Löfström, 2011). Käesolevas töös toetuti Löfströmi (2011) tegevusuuringu kavandamise soovitusel. Valiku puhul said määravaks Löfströmi (2011) tegevusuuringu järgmised kriteeriumid: uurija on eelkõige praktik, kes tunneb igapäevast tööd ja sellega kaasnevaid probleeme, ning keskendutakse kitsale ringkonnale, uurides enda õpetamisviise ja praktikat (Löfström, 2011). Bakalaureusetöös toetatakse tegevusuuringu etappidele. Esimeses etapis kavandatakse uurimus, kus luuakse tegevuskonspektid akvarellmaali tehnika õpetamiseks 3-4aastastele lastele. Teises etapis kogutakse konspektide kohta andmeid ja analüüsitakse neid. Selleks kasutatakse poolstruktureeritud intervjuud, tegevuse vaatlust ja uurijapäevikut. Järgmises etapis viiakse tegevuskonspektid ellu, saadakse nende kohta tagasisidet ning esitatakse ja analüüsitakse tulemusi. Viimases etapis analüüsitakse, kas on vaja teha muudatusi või mitte.

Esimene etapp

Tuginedes uurimustele (Boyd & Cutcher, 2015) ja läbitöötatud kirjandusele, selgus kunstitegevuse olulisus lapse arengus koolieelses eas. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on kunstivaldkonna õppe ja kasvatuse üheks eesmärgiks seatud, et laps tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise korraldamise eesmärgiks on seatud, et lapsele antakse võimalus tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada enda maailmanägemust. Seega on lasteaiasõpetajatel suur vastutus muuta kunstitegevus lastele huvitavaks, et tulevikus kunsti luues tunneksid nad end kindlana ja teaksid, et kunst annab võimaluse fantaseerida, teha uusi avastusi ning suunata oma emotsioone.

Mitmest uurimusest on selgunud, et 7.-10. eluaastaks kaotavad paljud lapsed sageli huvi kunsti tegemise vastu (Boyd & Cutcher, 2015; Vahter, 2005). Selle probleemi üheks lahenduseks on see, et õpetajad pakuksid lastele neile huvipakkuvaid kunstitegevusi ning arvestaksid laste arenguga. Selleks on õpetajale abiks õppematerjalid ja tegevuskonspektid, mis aitavad teda õppetöö läbiviimisel. Töös koostati tegevuskonspektid märg märjale akvarellmaalitehnika läbiviimiseks ja esmaste tövõtete õpetamiseks 3-4aastastele lastele.

Varasemalt on küll koostatud mitmeid näidistööde komplekte ja tööjuhendeid (Kont, 2011; Lahe, 2012), samuti õpiobjekte (Rebane, 2016; Zimmer, 2016; Ebber, 2016; Siim, 2016) kunstitegevuste läbiviimiseks lasteaias. Samas puuduvad Gagné õppetunnimudelil lähtuvad tegevuskonspektid akvarellmaalitehnika õpetamiseks 3-4aastastele lastele.

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Toetudes koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale (2008), teooriale ja Gagné õppetunnimudeli põhimõtetele, püstitati uurimuse eesmärgist lähtudes järgnevad uurimisküsimused:

1. Kuidas tegevuskonspekti ülesehitus (Gagné õppetunnimudel) toetab akvarellitehnikas maalimistegevuse läbiviimist lasteaias?
2. Kuidas hindavad tegevõpetajad koostatud tegevuskonspektide kujundust, arusaadavust ja kasulikkust?
3. Mil moel ning millisel määral oleks vaja tegevuskonspekti täiendada ja parandada, tuginedes õpetajate hinnangule?

Enne tegevuskonspektide koostamist vaadeldi 2016. aasta kevadel kahe kuu vältel ühe Waldorfi lasteaia maalimistegevusi, et jõuda selgusele, milliseid tegevuskonspekte õpetajad maalimise sisu õpetamiseks kõige enam vajavad. Eeltoodut arvestades kujunes bakalaureusetöö eesmärgiks koostada Gagné õppetunnimudelil lähtuvad tegevuskonspektid märg märjale akvarellmaalitehnika õpetamiseks 3-4aastastele lastele.

Koostatud tegevuskonspektide sobivust selgitati tegevõpetajate/ekspertide arvamustega nende kohta. Peale esmast koostamist katsetas üks õpetaja konspekte 2016. aasta kevadel. Näidis-tegevuskonspektide esmasel katsetamisel selgus, et ajaline faktor ei vasta tegelikkusele. Pärast ajalise osa korrigeerimist, mille käigus tehti mõlemas tegevuskonspektis

parandusi, planeeriti näidis-tegevuskonspektide läbiviimine tegevõpetajate/ekspertide poolt 2016. aasta sügiseks.

Teine etapp

Moodustati eesmärgipärane valim kolmest tegevõpetajast, kes on kõnealuses valdkonnas eksperdid. Oluliseks peeti, et uurimuses osalejatel oleks vähemalt viieaastane erialase töö kogemus, kuna Berliner (1987, viidatud Oder, 2002) õpetaja professionaalsuse tasemete mudeli järgi on õpetaja selleks ajaks saavutanud vilunud õpetaja taseme - ta on omandanud erialase vilunud töötunnetuse, erialased oskused ning vastutustunde nende rakendamisel. Samuti oli tähtis aspekt see, et uurimuses osalevad õpetajad töötaksid uurimuse tegemise ajal 3-4aastaste laste rühmaõpetajatena. Õpetajat teavitati uurimistöö eesmärkidest. Eetilistest aspektidest lähtuvalt kinnitati, et uurimistöös osalemine on anonüümne ja konfidentsiaalne, ning selgitati, et uurimistöös osalemine on vabatahtlik ning uuringus osalemise võib alati lõpetada.

Tabel 1. Intervjueeritavate andmed

Tegevõpetaja pseudonüüm	Vanus	Töötab 3-4aastaste lastega	Omab erialast kvalifikatsiooni	Mitu aastat on töötanud lasteaiaõpetajana
Piia	51	jah	jah	25
Liisa	53	jah	jah	10
Anne	30	jah	jah	6

Informatsiooni saamiseks kasutatakse kvalitatiivset andmeanalüüsi, kuna töö on pigem induktiivse iseloomuga ja toimub loomulikes tingimustes ehk lasteaia 3-4aastaste lastega (Õunapuu, 2014). Andmete kogumiseks kasutatakse poolstruktureeritud intervjuud, tegevuse vaatlust ja uurijapäevikut. Need andmekogumismeetodid võimaldavad kontrollida koostatud uuringu tulemuste sisulist täpsust ehk valiidsust ja usaldusväärsust ehk reliaablust.

Reliaabluse seisukohast lähtuvalt on tegevusuuringus oluline, et uuringu tulemusel oleks ka praktiline väärtus (Löfström, 2011). Intervjuu ja vaatluse puhul sai määravaks asjaolu, et mõlemad on nii kvalitatiivse kui ka tegevusuuringu üheks levinumaks andmekogumisviisiks (Löfström, 2011; Õunapuu, 2014). Koostatud tegevuskonspektidele hinnangu saamiseks kasutati poolstruktureeritud intervjuud, mille korraldus on osaliselt reglementeeritud, võimaldades esitada avatud küsimusi, olla küsimuste sõnastamisel paindlik ning vajaduse

korral intervjuu käigus muuta ka küsimuste järjekorda (Õunapuu, 2014). Valitud intervjuu liik võimaldab ekspertidel esitada nii küsimusi kui ka paluda lisaselgitusi. Uurimisprotsessi jäädvustamisel oli suureks abiks uurijapäevik (lisa 16), mis võimaldas uurimisprotsessi käigus kogutud tähelepanekuid ja kogemusi dokumenteerida (Löfström, 2011).

Kolmas etapp

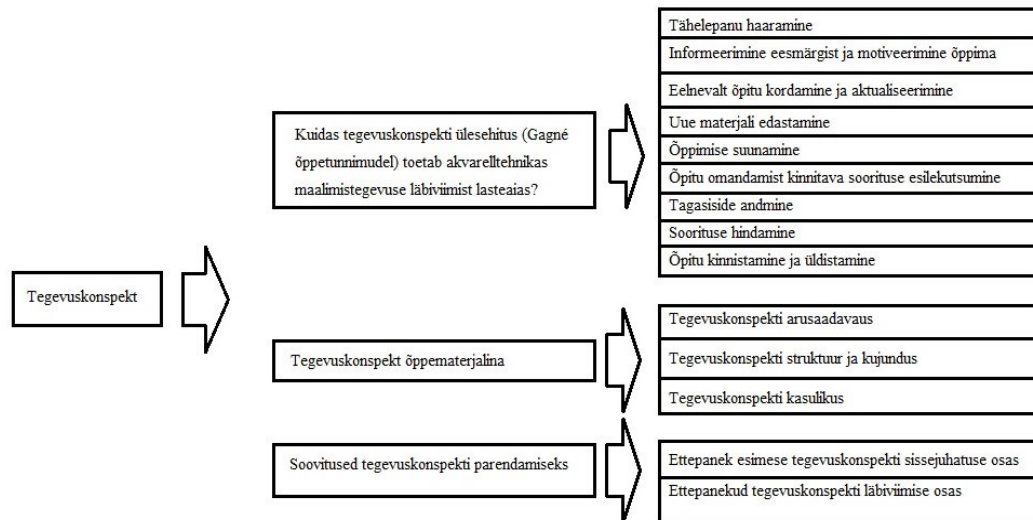
Üks kord katsetatud tegevuskonspektide ülevaatamiseks viisid tegevõpetajad läbi akvarellmaalitehnikas tegevusi, toetudes loodud tegevuskonspektidele. Seejärel saadi tegevõpetajatelt, vaatlejalt ja uurimispäevikust tagasisidet.

Andmeanalüüs

Andmete analüüsimisel kasutati kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodit (Laherand, 2008). Intervjuud transkribeeriti nende toimumise järjekorras. Seejärel eemaldati isikuandmed ja muud äratuntavad tunnused, et muuta andmed anonüümseks. Seejärel alustati andmete analüüsi ja tõlgendamisega. Sisu analüüsimisel rakendati kategooriate moodustamisel induktiivset lähenemist. Selleks loeti intervjuud korduvalt läbi ja märgiti ära need osad, mis tundusid uurimisküsimuste kontekstis olulist mõtet omavat. Intervjuu vastustest tulenevad mõtted jagunesid järgmistesse põhikategooriatesse:

- tegevuskonspekti ülesehitus lähtuvalt Gagné õppetunnimudeli põhietappidest;
- tegevuskonspekt õppematerjalina;
- soovitusel tegevuskonspekti parandamiseks.

Tulemuste esitamisel lisati mõtteid kirjapandud vaatlustegevusest ja uurijapäevikust. Koodide paremaks mõistmiseks esitatakse koodid ja alakategooriad joonisena (vt joonis 1).

Joonis 1. Koodide ja alakatekoorige jaotus.

Tulemused

Järgnevalt esitatakse intervjuude analüüsimisel saadud tulemused lähtuvalt moodustatud kategooriatest. Uuri ja kokkuvõtvaid mõtteid täiendatakse tegevõpetajate toodud näidetega. Tegevõpetajate mõtted esitatakse kaldkirjas, märkides kaldkriipsude vahel kolme punktiga /.../ tsitaatidest välja jäetud osa. Tegevõpetajate ütlusi on parema mõistmise huvides keeleliselt korrigeeritud. Intervjuu andmeid täiendati vaatlusandmete ja uurijapäevikus olnud andmetega.

Kuidas tegevuskonspekti ülesehitus (Gagné õppetunnimudel) toetab akvarellitehnikas maalimistegevuse läbiviimist lasteaias?

Selle kategooria alla seati tegevuskonspekti kasutamise võimalus. Tegevõpetajate eneserefleksioon tegevuskonspekti alusel akvarellitehnikas maalimistegevuse läbiviimisele lasteaias.

Tähelepanu haaramine.

Nii tegevõpetajad kui ka vaatleja olid ühte meelt, et tähelepanu haaramine toimus mõlemas konspektis tegevuse alguses värviloo vahendusel ja tegevuse keskel laulu vahendusel.

/.../ Esimese ja teise tegevuse läbiviimisel toimus tähelepanu haaramine pintsli kasutamist õpetava jutukese vahendusel. Samas ka esimeses ja teises konspektis kasutatava lauluga. /.../

(Liisa)

/.../ Tähelepanu haaramine toimus esimeses konspektis ühe värviga maalides, teises konspektis pintsli loo vahendusel värvidest. /.../ (Anne)

Kuna üheks õppimise eeltingimuseks on tähelepanu koondamine õpetajale või õpitavale (Krull, 2000), siis toimub tähelepanu haaramine konspektides tegelikult juba hetk enne värviloo jutustamist. Üks tegevõpetajatest tegi ka sellekohase märkuse.

/.../ Selleks et lapsed hakkaksid üldse kuulama, tuleb nende tähelepanu saada, seega algab tähelepanu haaramine juba enne värviloo jutustamist. Tähelepanu haaramise viise on mitmeid, nende kasutamine oleneb konkreetsest situatsioonist ning laste meeleolust. Nii esimeses kui ka teises konspektis kasutasin see kord intonatsiooni muutmist. Esimeses konspektis alustasin kõva häälega, mis muutus värviloo arenedes vaiksemaks. Teises konspektis alustasin tavalise häälega, mida muutsin värvilugu jutustades vahepeal vaiksemaks ja siis tavaliseks tagasi. /.../ (Piia)

Motiveerimine.

Tegevõpetajad ja vaatlaja leidsid, et laste motiveerimine tegevuse käigus toimus nii tegevuse alguses värviloo, laulu ja sõrmesalmi vahendusel kui ka laulu vahendusel tegevuse keskel.

/.../ Tegevuse alguses toimub laste motiveerimine värviloo vahendusel. /.../ Teise konspekti läbiviimisel kasutasin motiveerimist ka tegevuse keskel, kui laulsin lastele laulu värvidest vikerkaarel. /.../ (Piia). /.../ Värviloo ja sõrmesalmi vahendusel. Esimeses konspektis lauluga, mille käigus puudutati erinevaid kehaosi. Maalimise laul teises konspektis. /.../ Maalimise laul teises konspektis. /.../ (Liisa) /.../ Esimeses tegevuses välise motivatsioonina sõrmesalmi lõpus: „vette sulpsi ja siis paberile pai“. /.../ Teises tegevuses toimub see välise motivatsioonina värviloo lõpus, kus õpetaja innustab primaarvärvidest sekundaarvärve leidma. /.../ (Anne)

Tegevuse paremaks õnnestumiseks on oluline, et käsitletav materjal kõnetaks õpetajat, sest siis on ka lapsed paremini motiveeritud. Eespool kirjeldatud väide kajastus ka ühe tegevõpetaja tähelepanekus.

/.../ Laste motivatsioon saab alguse õpetaja suhestamisest, praegusel juhul maalimistegevusega. Kui õpetaja ise on tegevusest huvitatud või vaimustunud sellest, mida ta teeb, siis see meeleolu, mis õpetajat seejuures valdab, nakkab ka lastele, motiveerides neid õpetajaga koos tegutsema. /.../ (Liisa)

Eesmärgist informeerimine.

Tegevõpetajad ja vaatleja olid ühisel seisukohal, et eesmärgist teavitamine tegevuse läbiviimisel toimus värviloo vahendusel.

/.../ Laste teavitamine algavast maalimistegevusest toimub värviloo vahendusel, näiteks teises konspektis toimus see nii: täna läheme külla oma sõpradele kollasele, punasele ja sinisele. /.../ Teises konspektis oli veel teine eesmärk, et lapsed harjuksid pintsli enne teise värvi kastmist loputama ja kuivatama. Ka siin toimus eesmärgist teavitamine läbi värviloo, kus Pintsli-Pepe on korralik poiss ning peseb ja kuivatab oma jalad enne korralikult puhtaks, kui läheb punasele külla. /.../ (Piia)

/.../ Eesmärgist teavitamine algas juba värvide topsi kallamisel, veepurkide täitmisel, ühesõnaga maalimistegevust ettevalmistavate tegevuste käigus, ning jätkus värvilugu jutustades. /.../ (Liisa)

/.../ Eesmärgist teavitamine toimub läbi sõrmesalmi ja värviloo. /.../ (Anne)

Eelnevalt õpitu kordamine ja aktualiseerimine.

Vaatleja ja tegevõpetajad olid ühel meelel, et varem õpitu kordamine toetab lapse arengut.

/.../ Laps õpib läbi harjutamise ja kordamise. Mingi oskuse omandamiseks kordab laps seda tegevust seni, kuni vastav oskus on omandatud. /.../ (Piia)

/.../ Kordamine kinnistab eelnevalt õpitut. Laps tunneb tuttavaga kohtudes ennast turvaliselt ja saab keskenduda uue omandamisele. /.../ (Liisa)

/.../ Kordamine annab lapsele turvatunde. Läbi kordamise suudab laps nii mõista kui kasutada eelnevalt õpitud ja omandatud oskusi. /.../ (Anne)

Eelnevalt õpitu kordamine ja aktualiseerimine toimus tegevõpetajate ja vaatleja seisukohalt nii esimese kui ka teise konspekti läbiviimisel, värvuse nimetuste meenutamisenä laulu, salmi ja õpetaja poolt värvusele tähelepanu juhtimisenä ning varem harjutatud pintslihoiu kordamisenä.

/.../ Õpitu kordamine ja aktualiseerimine toimus esimeses tegevuskonspektis, kui meenutati punase värvi nimetust. Ka varem harjutatud pintslihoiu kordamisel. /.../ Teises tegevuskonspektis nimetasin primaarvärvide nimetusi värvilugu jutustades. Sekundaarvärvide nimetusi meenutasin nii luuletuses värvidest ning ka siis, kui oranž, lilla ja roheline tekkisid laste paberile või pintsli loputusvette. /.../ (Anne)

/.../ Mina küsisin esimeses konspektis peale värviloo jutustamist ja pintslite jagamist, kellele me täna külla läksime. Loomulikult vastasid lapsed, et punasele. /.../ Teises konspektis toimus põhivärvide meenutamine nii jutu ajal tegevuse alguses kui ka tegevuse keskel, mida saatis laul värvidest. Sekundaarvärvide meenutamine toimub maalimise käigus, kus kollase ja sinise segunemisel tekib roheline, sinise ja punase segunemisel tekib lilla jne. /.../ (Piia)

/.../ Juhtisin laste tähelepanu loputuspurki tekkivale punasele värvile. /.../ Teises konspektis sissejuhatuses värvilooga. Sekundaarvärvide nimetuste meenutamiseks juhtisin tähelepanu erinevate laste loputusvees tekkinud erinevatele sekundaarvärvidele. /.../ (Liisa)

Vaatleja ja tegevõpetajad olid ühel meelel, et varem õpitu kordamine toetab lapse arengut.

/.../ Laps õpib läbi harjutamise ja kordamise. Mingi oskuse omandamiseks kordab laps seda tegevust seni, kuni vastav oskus on omandatud. /.../ (Piia)

/.../ Kordamine kinnistab eelnevalt õpitut. Laps tunneb tuttavaga kohtudes ennast turvaliselt ja saab keskenduda uue omandamisele. /.../ (Liisa)

/.../ Kordamine annab lapsele turvatunde. Läbi kordamise suudab laps nii mõista kui kasutada eelnevalt õpitut ja omandatud oskusi. /.../ (Anne)

Uue materjal edastamine.

Uue materjali esitamine võib toimuda mitmel viisil. Tegevõpetajad käsitlesid maalimistegevuse läbiviimisel uue materjalina nii uusi kogemusi, teadmisi, oskusi kui ka nendevahelisi seoseid. Tegevõpetajad ja vaatleja olid ühisel seisukohal ka selles, et uue materjali esitamine on otseselt seotud tegevuse eesmärkidega.

/.../ Tegevuse läbiviimisel oli uueks kogemuseks märg märjale tehnikas akvarellidega maalimine. Uueks kogemuseks ja teadmiseks oli ka primaarvärvide segunemisel tekkivad sekundaarvärvid, nt kollase ja sinise segunemisel tekkiv roheline värv. Samuti oli uueks kogemuseks see, kui unustati pintsli enne uude värvi kastmist loputada ning värv topsis muutus, nt kollane muutus hõguseks või roheliseks. /.../ (Anne)

/.../ Uute teadmistena käsitlesin teises konspektis näiteks seda, et primaarvärvide kasutamisel tekivad sekundaarvärvid (uued teadmised). Lastele oli uus, et pintsli tuleb loputada ja kuivatada enne uue värvi sisse kastmist, kui see unustati, siis muutusid topsis olevad põhivärvid, ka see oli uus! /.../ (Liisa)

/.../ Näiteks teise konspekti läbiviimisel käsitlesin uue materjalina kolme värviga maalimist, pintsli loputamist ja kuivatamist enne uue värvi võtmist. Leian ka, et uue materjali esitamine on seotud tegevuse eesmärkidega. Arvestades aga väikelapse vajadust korduste järele, võibki maalimistegevuses korrata sama, mis eelmisel maalimistegevuse läbiviimisel, nt pintsli hoidmise harjutamine. Lapse areng toimub paljuski läbi korduste, ta kordab, kuni on omandanud selle, mida harjutab. Alles siis saab edasi minna uue juurde. Seega käsitlesin uue materjalina nii uusi kogemusi, teadmisi kui ka nendevahelisi seoseid! /.../ (Piia)

/.../ Gagné õppetunnimudeli põhietapid aitavad mõtestada antud maalimistegevuse eesmäärke. /.../ (Anne)

/.../ Uue materjali omandamine on otseses seoses tegevuse eesmärkidega, sest kui soovin lastele õpetada midagi uut, siis võtan selle uue ka tegevuse eesmärgiks. /.../ (Liisa)

Õppimise suunamine.

Õpimisse/tegevusse suunamisel on oluline õpetaja enda tegevus, sest lapsed õpivad matkimise kaudu. Tegevõpetajad ja vaatleja leidsid, et õppimisse suunamist esines mitmel viisil terve tegevuse vältel.

/.../ Tegevusse suunamisel kasutasin värvijuttusid, laule ja salme. Pinnakatmise tegevusse suunamisel kasutasin värvijuttu, laulu või salmi, mille abil sai laps harjutada pinna katmist ja joonte tõmbamist märg märjale tehnikas. Tegevuse käigus korrigeerisin laste pintslihoidu, tuletades lastele meelde tegevuse algust, kui pintsel tegi ninaotsale pai. Kui panna enda kõrvale istuma lapsed, kes enam tuge vajavad, siis saab lapsi kaasa haarata oma tegevust kõnega saates. Nt minu Pintsli-Piia läheb paberi keskelt ka paberi äärtesse! Kas sinu oma ka? /.../ (Piia)

/.../ Juba värvilugu jutustades suunasin ma lapsi pintsleid loputama ja kuivatama enne uude värvi kastmist. Õppimisse suunamine toimus maalimislaulu vahendusel tegevuse põhiosas. Teises konspektis toimus õppimisse suunamine ka siis, kui lapsed ise ei nimetanud primaarvärvide segunemisel paberile tekkinud sekundaarvärve ning mul tuli värve nimetades nende tähelepanu sellele juhtida. /.../ (Liisa)

/.../ Õppimisse suunamine toimus nii värviloo kui ka sõrmesalmi vahendusel tegevuse sissejuhatavas osas. Ülejäänud tegevuse vältel suunasin ma ka individuaalselt lapsi pintsleid loputama ja kuivatama enne uue värvi kasutamist. /.../ (Anne)

Õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine.

Tegevõpetajad ja vaatleja leidsid, et õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine toimus läbi korduste maalimistegevuse alguses jutustatud värviloo vahendusel värvuste nimetuste, esmaste töövõtete meenutamise, tegevuse käigus varem harjutatud pintslihoiu ja sekundaarvärvide nimetuste meenutamisenä.

/.../ Õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine toimus maalimistegevuse alguses olevas värviloo, kui meenutati, et enne teise värvi kasutamist tuleb pintsli loputada. Teises konspektis siis, kui primaarvärvide kokkupuutel tekkisid sekundaarvärvid. Värvijutu lõpus ütlesin, et vaadake, mis värvid teile veel külla tulevad. Kuna lapsed juba teadsid sekundaarvärvide oranži, roheline ja lilla nimetusi, siis hüüdsid nad nt: „Vaata, ma sain rohelise värvi!“ /.../ (Piia)

/.../ Õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine toimus tegevuse alguses olevas värviloo või salmis värvuste nimetuste meenutamisenä. Samuti varem harjutatud pintslihoiu meenutamisenä. Teises tegevuskonspektis juhtisin laste tähelepanu pintsli loputusvees tekkinud sekundaarvärvidele, nii sai korrata ka sekundaarvärvide nimetusi. Värvilugu jutustades muutusid nii värvid kui ka värvide hulk. Samaks jäi see, et pintsli loputab ja kuivatab jalgu enne uude värvi kastmist. Kui lapsed sel viisil kordavad, siis jääb see neile meelde. /.../ (Liisa)

/.../ Õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine toimus maalimistegevusse sissejuhatava värviloo vahendusel nii värvuste nimetuste meenutamisenä kui ka esmaste töövõtete meenutamisenä. Teises konspektis maalimissalmi vahendusel, kus meenutasin sekundaarvärve. Mind üllatasid kolme põhivärviga märg märjale tehnikas maalides paberile tekkivad sekundaarvärvid roheline, lilla ja oranž. /.../ (Anne)

Tagasiside andmine.

Tegevõpetajad ja vaatleja leidsid, et tagasiside andmine on oluline motoorsete oskuste kujunemisel, aidates reguleerida laste liigutuste koordineerimist. Tagasiside andmine maalimistegevusele toimus maalimistegevuse käigus mitmel erineval viisil, nt pintslihoiu ja kasutamise korrigeerimisenä, samuti maalimistegevuse lõpetamisel, kui õpetajad laste tööd üle vaatasid.

/.../ Tagasiside andmine toimus tegevuse käigus, nt kui mõni laps maalides liiga tugevalt pintsli vastu paberit surub. Siis meenutasin lapsele, kui pehmelt pintsel käele pai tegi. Vajadusel korrigeerisin pintslihoidu, mis on toeks pintsetthaarde kujunemisel. /.../ (Piia)

/.../ Õpetajana jälgin, kui tugevasti laps pintsli vajutab, esimese tegevuse juures olev salm andis selleks hea võimaluse. Pidasin oluliseks jälgida, et laste pintsli liikumine maalimise käigus oleks sujuv, see aitas laste liigutuste koordineerimise kontrollida. /.../ (Liisa)

/.../ Tegevuse lõppedes lähenesin laste töödele individuaalselt, kiites lapsi lähtuvalt nende pildist. Leides väikese hetke iga lapse jaoks. Suunates nad seejärel riidesse panema, et hiljem õue minna. Pintslihoid aitab kaasa mootorsete oskuste kujunemisele ning on otseselt seotud peenmotoorika kujunemisega. /.../ (Anne)

Õpitu kinnistamine ja üldistamine.

Tegevõpetajad ja vaatleja olid seisukohal, et õpitu kinnistamine ja üldistamine toimub läbi korduste. Leiti, et maalimistegevuse alguses olevad värvilood aitavad kaasa esmaste tövõtete kinnistumisele. Kaks tegevõpetajat leidsid, et iga nädal kindlal nädalapäeval korduv maalimistegevus toetab esmaste tövõtete kinnistumist ja on abiks üldistuste tegemisel.

/.../ Värvilood meenutavad, et pintsli tuleb loputada ja kuivatada. Läbi korduste kujuneb see oskus harjumuseks. Iga maalimistegevuse läbiviimisel korratakse värvilugu. /.../ (Piia)

/.../ Iganädalane maalimine muutub harjumuseks ning maalimise käigus harjutatud esmased tövõtted salvestuvad mälu. Kui maalimistegevus kordub iga nädal samal päeval, siis laps juba teab, et täna on neljapäev ja maalimine. See on ka hea intervall esmaste tövõtete kinnistumiseks. /.../ (Liisa)

/.../ Läbi korduste toimub esmaste tövõtete (pintsli loputamine enne teise värvi kastmist) kinnistumine. Iga nädal kindlal nädalapäeval läbiviidud maalimistegevus toetab esmaste tövõtete kinnistamist. /.../ (Anne)

Tegevuskonspekt õppematerjalina

Siin analüüsitakse tegevõpetajate eneserefleksiooni tegevuskonspekti alusel akvarelltehnikas maalimistegevuse läbiviimisele lasteaias. Järgnevalt analüüsiti intervjuu vastuseid, mis puudutasid tegevuskonspektide arusaadavust – kas tegevuskonspektide sisu on mõistetav; struktuuri ja kujundust – kuidas toimis konspekti esitamine tabelina; kasulikkust –

enesekontrolli võimalus, laulude, salmide ja värvilugude kasutamise vajalikkus maalimistegevuse läbiviimisel.

Tegevuskonspekti arusaadavus.

Tegevõpetajad leidsid, et koostatud tegevuskonspektid on arusaadavad ja toetavad maalimistegevuse läbiviimist.

/.../ Konspekti ülesehitus oli arusaadav, üheselt mõistetav. Nii algajale kui ka kogenud õpetajale on suureks toeks, kui maalimistegevuse läbiviimiseks on tegevuskonspektid, kus on lähtutud Gagné õppetunnimudelist. Tavaliselt ei ole aega nii detailseid konspekte teha. Enamasti mõilen eelnevalt läbi tegevuse eesmärgid ning seejärel viin tegevuse läbi. /.../ (Piia)

/.../ Konspekti ülesehitus oli arusaadav ja üheselt mõistetav. Leian, et tegevuskonspekt annab õpetajale aluse, millele toetuda kunstitegevuse läbiviimisel. Minu jaoks oli ülesehitus arusaadav, kuna tegevuskonspektis oli kõik detailselt välja kirjutatud. /.../ (Liisa)

/.../ Minu jaoks oli konspekt arusaadav, kuna olen eelnevalt ka ise tegevuskonspekte koostanud ja kasutanud. Mulle on suureks toeks, kui saan kunstitegevuse läbiviimiseks kasutada tegevuskonspekti. /.../ Konspekti on kasulik kasutada ka siis, kui nt õpetaja on võtnud uue rühma kolmeaastaste lastega. Konspekt annab hea võimaluse üle vaadata kolmeaastastele lastele jõukohased eesmärgid ning meenutada, kui pikalt kolmeaastased lapsed suudavad keskenduda. /.../ (Anne)

Tegevuskonspekti struktuur ja kujundus.

Tegevõpetajad leidsid, et koostatud tegevuskonspektid on hästi struktureeritud.

/.../ Konspekt on hästi struktureeritud ning annab väga konkreetse vormi, võimaldades lihtsalt ülevaadet saada. /.../ (Piia)

Selgus, et eksperdid olid rahul kujundusega, tuues esile selle lihtsuse ja konkreetsuse.

/.../ Olen rahul konspekti kujundusega. Konspekti esitamine tabelina annab konspektile konkreetsuse, muidu võiks see muutuda laialivalguvaks. /.../ (Liisa)

/.../ Tegevuskonspektis konkreetselt välja toodud sissejuhatus, põhi- ja lõpuosa aitavad lihtsustada konspekti mõistmist ja läbiviimist. /.../ (Anne)

Tegevuskonspekti kasulikkus.

Tegevõpetajad olid ühisel seisukohal, et koostatud konspektid on vastavuses riiklikus õppekavas väljatoodud kunstivaldkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega ning on õpetajale toeks maalimistegevuse ettevalmistamisel ja märg märjale akvarellitehnika õpetamisel.

/.../ Kuna maalimistegevuse eesmärgid ja tegevus ise olid eelnevalt põhjalikult läbimõeldud, siis sain keskenduda hoopis rahuliku ja rõõmsa õhkkonna hoidmisele rühmas. /.../ (Piia)

/.../ Tavaliselt kipun ma tegevusi läbi viies kiirustama. Koostatud konspekt võimaldas maalimistegevuse eelnevalt korralikult läbi mõelda, nii jäi mul aega pöörata tähelepanu detailidele, mida ma tavaliselt tähele ei pane. /.../ Tavaliselt ma lastega koos ei maali, ikka läheb kuidagi nii, et aega ei jätku. Lastega maalides sain aru, et kui ettevalmistus on põhjalikum, siis saab tegevust juhendada palju kontsentreeritumalt. /.../ (Anne)

Tegevõpetajad leidsid, et koostatud tegevuskonspektid annavad õpetajale mitmeid võimaluse enesekontrolliks.

/.../ Tegevuskonspekt aitab õpetajal enne tegevuse läbiviimist läbi mõelda tegevuse eesmärgid. Maalimistegevuse läbiviimisel pöörasin esimeses konspektis erilist tähelepanu pintslihoiule, kuid täidetud said ka kõik teised tegevuskonspektis esitatud eesmärgid. /.../ Gagné õppetunnimudeli põhietappide teadlik kasutamine annab õpetajale võimaluse nii enesekontrolliks kui ka tegevuse ettevalmistamiseks. Leian ka, et tegevuskonspekti kasutades on võimalik peale maalimistegevuse läbiviimist järele mõelda, kas tegevuse eesmärgid said täidetud, kas kasutasin kõiki Gagné õppetunnimudeli põhietappe. /.../ (Piia)

/.../ Gagné õppetunnimudeli põhietapid on abiks nii maalimistegevuse ettevalmistamisel kui ka hiljem järelduste tegemisel. Tegevuskonspektides välja toodud sissejuhatuse, põhiosa ja lõpuosa lihtsustavad oluliselt maalimistegevuse läbiviimise ettevalmistust. /.../ (Liisa)

/.../ Koostatud tegevuskonspektid annavad õpetajale mitmeid võimaluse enesekontrolliks. Nt tegevuse sissejuhatuse, põhiosa ja lõpuosa, samuti võimalus valida laulu ja salmi vahel (teise tegevuskonspekti põhiosa). Koostatud tegevuskonspekt on abiks ka järelduste tegemisel, siin on abiks Gagné õppetunnimudeli põhietapid. /.../ (Anne)

Soovitused tegevuskonspekti parandamiseks.

Selle kategooria alla seatakse tegevõpetajate ettepanekud tegevuskonspekti parandamiseks ja täiendamiseks. Vastused küsimusele, mis valmistas tegevuskonspekti läbiviimisel raskusi, olid erinevad.

/.../ Teises konspektis esitatud eesmärk, kus lapsed ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt. Tavaliselt 4aastased lapsed ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt. Samas kui lastega maalida, siis enamasti leidub ikka üks või kaks last, kes maalivad imeilusa pildi ja siis maalivad kõik uuesti üle ning tulemuseks on pori meenutav pilt. /.../ (Piia)

/.../ Esimeses tegevuskonspektis võiks ära jätta sõrmesalmi, kuna sissejuhatuse võiks 3–4aastastel lastel olla lühem. /.../ (Liisa)

/.../ Ma ei ole lastega kunagi varem akvarellidega maalinud. Lastele meeldis see nii väga, et nad küsisid, kas me hakkame nüüd iga neljapäev värvidega võluma. Kindlasti hakkab konspekti ka edaspidi kasutama. /.../ Minule, kes ma ei tunne ennast muusikas väga kindlalt, tekitas raskusi laulmine. Õnneks oli maalimistegevuse suunamisel võimalik kasutada ka luuletust värvidest. /.../ (Anne)

Positiivse poole pealt toodi esile värvilugude, salmide ja laulude kasutamist maalimistegevuse läbiviimisel.

/.../ Lapsed kuulasid rõõmuga värvilugusid, tegid kaasa sõrmesalmi, nautisid maalimist ja värvide segunemist paberil. /.../ (Piia)

/.../ Lapsed kuulasid huviga värvijuttu ja tegid säravate silmadega sõrmesalmi kaasa. Tore oli ise koos lastega maalida. /.../ (Liisa)

/.../ Tegevuskonspekti läbiviimisel panin tähele, et lapsed kuulasid huviga minu jutustatud lugu värvidest. Selle kuulamise käigus koondus nagu iseenesest kõikide laste tähelepanu minule. /.../ (Anne)

Tegevõpetajate ettepanekud tegevuskonspektide parandamiseks või muutmiseks

/.../ Soovitan esimeses konspektis olevas sissejuhatuses sõrmesalmi ära jätta või kasutada sõrmesalmi ja laulu vaheldumisi. Lapsed on väikesed ega suuda pikalt keskenduda. /... / (Liisa)

/.../ Esimese konsekti sissejuhatuses on kasutatud värvilugu, sõrmesalmi (sõrmede äratamiseks) ja laulu pintsli jagamiseks. Kuna lapsed on väikesed ega suuda pikalt keskenduda, siis soovitan esimeses konsektis olevas sissejuhatuses sõrmesalmi ära jätta. /.../ (Anne)

Üks tegevõpetaja tegi ettepaneku, et värviloo võiks jutustada värvidest eemal ning alles seejärel laual olevate maalimisvahendite juurde minna.

/.../ Lähtuvalt sellest, et lapsed on kolmeaastased, soovitan lapsed värviloo jutustamiseks koondada enda ümber ning alles siis minna värvide juurde seisma. Lapsed on väikesed, nähes värve, tekib neil tavaliselt soov kohe maalima hakata. /.../ (Piia)

Maalimistegevuse läbiviimise kohta oli õpetaja Piial veel üks ettepanek.

/.../ Lapsed võiksid maalimistegevuse käigus seista, kuna seistes on lapsel parem oma asendit korrigeerida kui istudes. /.../ (Piia)

Analüüs

Järgnevalt analüüsitakse saadud tulemusi lähtuvalt uurimisküsimustest.

Tegevõpetajate hinnang koostatud tegevuskonspektidele lähtuvalt uurimisküsimusest *kuidas tegevuskonspekti ülesehitus (Gagné õppetunnimudel) toetab akvarellitehnikas maalimistegevuse läbiviimist lasteaias?*

Esimese küsimuse abil selgitati välja, mil määral toetab teadlik Gagné õppetunnimudeli põhietappide kasutamine akvarellitehnikas maalimistegevuse läbiviimist lasteaias. Järgnevalt analüüsiti intervjuu vastuseid, mis käsitlesid Gagné õppetunnimudeli põhietappide kasutamist tegevuskonspekti läbiviimisel tegevõpetajate poolt. Uurijapäevikut ja intervjuu vastuseid analüüsides selgus, et tegevõpetajad on ka varasemalt kunstitegevuse läbiviimisel kasutanud mõningaid Gagné õppetunnimudeli põhietappe, kuid ei ole seda enesele teadvustanud.

Tegevõpetajad leidsid, et Gagné õppetunnimudeli põhietapid annavad struktuuri või aluse, millest lähtuda maalimistegevuse läbiviimisel, ning on toeks tegevuse ettevalmistamisel ja ülesehitamisel. Peale tegevuskonspekti kasutamist leidsid tegevõpetajad, et tegevuskonspekti ülesehitus lähtuvalt Gagné õppetunnimudelist toetab esmaste tövõtete õpetamist ja õpitu kinnistamist ning on abiks akvarellitehnikas maalimistegevuse läbiviimisel lasteaias.

Kokkuvõtteks võib öelda, et tegevõpetajate arvates annab Gagné õppetunnimudeli põhietappide teadlik kasutamine õpetajale võimaluse enesekontrolliks, on toeks tegevuse ettevalmistamiseks ja selle läbiviimisel ning hilisemal analüüsimisel.

Tegevõpetajate hinnang koostatud tegevuskonspektidele lähtuvalt uurimisküsimusest *kuidas hindavad tegevõpetajad koostatud tegevuskonspektide kujundust, arusaadavust ja kasulikkust?*

Analüüsi tulemustest selgus, et koostatud tegevuskonspektid on arusaadavad ja üheselt mõistetavad ning annavad aluse maalimistegevuse läbiviimiseks. Märgiti, et Gagné õppetunnimudeli põhietappide kasutamine on toeks nii algajale kui ka kogenud õpetajale erinevate kunstitegevuste ettevalmistamisel, läbiviimisel ja hiljem järeltunde tegemisel. Kujunduse kohta märgiti, et koostatud konspektid on hästi struktureeritud ning annavad väga konkreetse vormi, mis võimaldab tegevuskonspektidest lihtsalt ülevaadet saada. Tegevõpetajad olid seisukohal, et laulude, salmide ja värvilugude kasutamine maalimistegevuse läbiviimisel loob lastele mängulise õhkkonna ja toetab märg märjale akvarellmaalitehnika õpetamist.

Intervjuu vastuseid analüüsidest selgus, et õpetajatel pole tavaliselt aega nii põhjalikke tegevuskonspekte koostada. Intervjuu vastustest ilmnas, et tegevõpetajad on ka varasemalt tegevuste läbiviimiseks kasutanud tegevuskonspekte. Üks tegevõpetajatest kasutab tegevuste läbiviimiseks meelsasti erinevaid tegevuskonspekte. Tegevõpetajad avaldasid arvamust, et tegevuskonspekti kasutamine oli väga õpetlik, sest tegevuse ettevalmistus oli tavalisest põhjalikum ja nii sai tähelepanu pöörata detailidele.

Tegevõpetajate hinnang koostatud tegevuskonspektidele lähtuvalt uurimisküsimusest *mil moel ja millisel määral oleks vaja tegevuskonspekti täiendada ning parandada, tuginedes õpetajate hinnangule?*

Järgnevalt analüüsiti tegevõpetajate ettepanekuid tegevuskonspekti muutmise või täiendamise kohta. Tegevõpetajad tegid tegevuskonspekti täiendamiseks kolm ettepanekut. Esimese ettepanekuna leidsid kaks tegevõpetajat, et lapsed on väikesed ega suuda nii pikalt keskenduda, ning soovitasid esimese konspekti sissejuhatuses sõrmesalmi ära jätta.

Teise ettepanekuna soovitas üks tegevõpetajatest värvilugu jutustada maalimisvahenditest eemal, näiteks põrandal vaiba peal istudes, ning alles siis minna värvide juurde seisma.

Õpetaja põhjendas oma ettepanekut sellega, et lapsed on väikesed ja värve nähes tekib neil tavaliselt soov kohe maalima hakata.

Kolmanda ettepanekuna leidis üks tegevõpetaja, et lapsed võiksid maalimistegevuse käigus seista. Tegevõpetaja põhjendas ettepanekut sellega, et lapsed saavad seistes oma asendit paremini korrigeerida.

Neljas etapp

Selles etapis analüüsitakse, kas tegevõpetajate esitatud muudatusi on vaja teha või mitte.

Käesolevast uuringust selgus, et tegevõpetajad ei pidanud vajalikuks tegevuskonspektides suuremaid muudatusi teha. Tehti kolm ettepanekut tegevuskonspektide täiendamise kohta.

Tegevõpetajad tegid ettepaneku esimese tegevuskonspekti sissejuhatuse kohta.

Tegevõpetajad leidsid, et esimese konspekti sissejuhatus on liiga pikk (värvilugu, sõrmesalm ja laul pintslite jagamisel), ning soovitasid sõrmesalmi ära jätta.

Esimene tegevuskonspekt on koostatud märg märjale akvarellitehnika õpetamiseks kolmeaastastele lastele. Seega peab koostatud tegevuskonspekt arvestama kolmeaastase lapse keskendumisvõimega. Õpetajad väitsid, et lapsed on väikesed ega suuda nii pikalt keskenduda. Kolmandaks eluaastaks on laps omandanud mitmeid tunnetus- ja õpioskusi. Mitme teise õpioskuse kõrval on ära märgitud, et kolmeaastase lapse tähelepanu ei ole veel püsiv ning ta suudab keskenduda lühikeseks ajaks (Marats & Männamaa, 2009). Seega on õpetajate tehtud ettepanek igati põhjendatud.

Teise ettepanekuna soovitas üks tegevõpetajatest värvilugu jutustada maalimisvahenditest eemal, näiteks põrandal vaiba peal istudes, ja alles siis minna värvide juurde seisma. Õpetaja põhjendas oma ettepanekut sellega, et lapsed on väikesed ning värve nähes tekib neil tavaliselt soov kohe maalima hakata.

Seda esitatud ettepanekut saab vaadata nii esimesest kui ka teisest konspektist lähtuvalt.

Nelja-aastane laps omandab uusi teadmisi kujutluse ja kõne ning praktilistes olukordades kogetud emotsioonide kaudu (Marats & Männamaa, 2009). Oletame, et laps saab jutustatud värvilugu kuulates kujutluse kaudu mingi emotsiooni, mida siis hiljem välja maalida. Kui arvestada seda, et kolmeaastased ja ka mõned nelja-aastased lapsed ei suuda pikalt keskenduda, siis annab ettepanek värvilugu maalitarvetest eemal jutustada võimaluse

keskendumisaega lühendada nii värviloo kuulamisel kui ka hilisemas tegevuse sissejuhatuses. Seega on kõnealune ettepanek igati põhjendatud.

Viimase ettepanekuna leidis üks tegevõpetaja, et lapsed võiksid maalimistegevuse käigus seista. Tegevõpetaja põhjendas ettepanekut sellega, et lapsed saavad seistes oma asendit paremini korrigeerida. Analüüsides vaatlusandmeid ja uurijapäevikut, ilmnes, et kaks õpetajat viisidki maalimistegevust läbi nii, et lapsed seejuures seisisid. Ühes rühmas, kus vaatlus tehti, oli paar väga aktiivset last, kellele oli suureke kergenduseks, et nad pidevalt oma asendit muuta said. Arvestades eeltoodut, leiab töö autor, et õpetajate ettepanekud on põhjendatud.

Arutelu kokkuvõte

Käesoleva uurimuse eesmärgiks oli koostada Gagné õppetunnimudelil lähtuvad tegevuskonspektid märg märjale akvarellmaalitehnika õpetamiseks 3-4aastastele lastele. Koostatud tegevuskonspektide sobivust selgitati tegevõpetajate/ekspertide arvamustega nende kohta.

Kolm tegevõpetajat tutvusid koostatud tegevuskonspektidega ja katsetasid neid maalimistegevuse läbiviimisel. Nende tegevust jälgis vaatleja. Seejärel andsid tegevõpetajad intervjuu vahendusel tagasisidet koostatud tegevuskonspektide kohta. Märgiti, et Gagné õppetunnimudeli põhietappide teadlik kasutamine on toeks nii algajale kui ka kogunud õpetajale märg märjale akvarellmaalitehnika õpetamisel.

Käesoleva uuringu probleemiks on piiratud tegevuskonspektide arv, vaid kaks tegevuskonspekti. Samuti on piiranguks väike valim, mis koosnes kolmest tegevõpetajast. Koostatud tegevuskonspekte saab rakendada lasteaedades akvarellmaali tehnika läbiviimiseks. Tegevuskonspekte saab vajadusel kohandada erinevatele vanusegruppidele. Edaspidi võiks koostada tegevuskonspekte erinevate maalimistehnikate läbiviimiseks lasteaedades.

Tänuõnad

Täna uurimuses osalenud õpetajaid oma teadmiste ja kogemuste jagamise eest. Soovin tänada ka kõiki teisi, kes aitasid kaasa käesoleva lõputöö valmimisele. Eriline tänu kuulub minu juhendajale Irja Vaasile kannatlikuse ja toe eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kuupäev:

Allkiri:

Kasutatud allikad

- Berrill P. (2004). *Igäihe kunstsiõpik Akvarell*. Tea Kirjastus.
- Boyd, W & Cutcher, L. (2015). *Australasian Journal of Early Childhood* Volume 40. Number 1 February 2015, 91-98
- Calgren F.(1992). *Vabaduskasvatus: Rudolf Steineri pedagoogika Pilte ja jutustusi rahvusvahelisest waldorfkoolitusest*. Eesti Õppekirjanduse Keskus
- Cerver F. A. (2007). *Vesivärvid algajatele*. Tallinn: Kirjastus Koolibri.
- Eber, E. L. (2016). *Õpiobjekt õõnesvormide voolimise käsitlemiseks 7 aastase vasakukäelise lapsega*. Publitseerimata bakalaureuse töö. Tartu Ülikool.
- Einon D. (2000). *Meie tark laps*. Maalehe Raamat.
- Fischre R. (2005). *Õpeta lapsi mõtlema*. AS Atlex.
- Gair A. (2007). *Joonistamis- ja maalimiskursus*. Kirjastus Egmont Estonia.
- Gagné, R. M. & Driscoll, M. P. (1992). *Õppimise olemus ja õpetamine*. Tartu: TÜ kirjastus.
- Georg, R. (2009). *Waldorfpedagoogikast lähtuvad looviülesanded huvi koolikunstiõpetuses*. Publitseerimata magistr töö. Eesti Kunstiakadeemia.
- Gustavson M. (2004). *Laste aeg- lasteaed*. Tallinn: Kirjastus PreMark.
- Jaffke, F. (1994). *Waldorf-Lasteaed Artiklid lapsekasvatusest esimesel seitsmel eluaastal.6. tr.* Tallinn: Kirjastus Librarius.
- Jaffke, F. (1999). „Mit Kindern malen, Wachsfarben, Aquarellfarben, Pflanzenfarben“ Verlag Freies Geistesleben & Urachhaus GmbH, Stuttgart.
- Juske, A. 2004. Joonistav laps: onto- ja fülogeneetilised paralleelid. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia.
- Kalamets, E. (Koost). (2006). Kus mu põial. TLÜ Rakvere Kolledž.
- Kidron, A. (2000). *Leidlik meel*. Mondo
- Kikas, E. (2008). Tunnetusprotsesside areng. Kikas, E. (Toimetaja), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas (lk19-36)*. Tartu: T Ü Kirjastus.

Kikas, E. (2010). Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooli astmes. Kikas, E. (Toimetaja). Ecoprint

Kivi, L., Sarapuu, H. 2009. Keel ja kõne. Kivi, L., Sarapuu, H. (koost). *Lasteaialaps peres* (lk 105-132). Tartu Atlex.

Kont, J. (2011). *Näidistööde komplekt kunstivaldkonnas autistlike joontega lastele lasteaias*. Publitseerimata bakalaureuse töö. Tartu Ülikool.

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). Riigi Teataja IX 2008, 1. Külastatud aadressil

<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2011). Riigi Teataja IX 2008,16 . Külastatud aadressil

<https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917>

Krathwohl, D. R. 1998. *Methods of Educational & Social Science Research* . An Integrated Approach. United States: Adison Weley Longman lk. 134

Krull, E. (2000). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: TÜ kirjastus.

Krull, E. (2008). Õppetunni mudelite rakendamine. Haridus, 11-12, 1-8

Lahe, A. (2012). *Näidistööde komplekt meisterdamise oskuste õpetamiseks eelkoolealistele*. Publitseerimata bakalaureuse töö. Tartu Ülikool.

Laherand, M-L. 2008. *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn Infotrükk

Lastekaitse seadus (2014). Riigi Teataja XI 2014, 2,4. Külastatud 29. märtsil 2016 aadressil

<https://www.riigiteataja.ee/akt/LasteKS>

Lepik, P. (1999). Lapse arendamine on huvitav. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.

Löfström, E.(2011). *Tegevusuuringu käsiraamat*. Tallinn: Archimedes.

Marats, I & Männamaa, M. (2009). „Üldoskuste areng“. E. Kulderknap (Toimetaja), *Üldoskuste areng kooleelses eas* (lk.5-23). Tartu: Stuudium.

Murumaa, K.(2010). *Kunstivaldkonna rakendamine koolieelikute rühmas Järvamaa lasteaedade näitel*. Publitseerimata bakalaureuse töö. Tartu Ülikool.

Müller, B. (1986). „Verkbücher für Kinder, Eltern und Erzieher 9 „Verlag Freies Geistesleben.

Oder, T. (2002). Õpetaja kompetentsus kui õpetajatöö tulemuslikkuse eeldus. Lepik, A., & Poom - Valickis, K. (Koost). *Sotsiaal- ja kasvatusteaduste dialoog ja ühishuvid (lk 158-179)*. Tallinn, TPÜ kirjastus.

Oll, T. (2009). Valdkond „Kunst“. E. Kulderknup (Toim), *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad* (lk 74-90). Tartu: Stuudium.

Palmer, M. (2014). Akvarellmaal algajale. Allikvee, M. (Toim). Nahk, J (Tõlkija). Printon.

Reeve, J. (2005). Understanding Motivation and Emotion. University of Iowa. John Wiley & Sons, Inc. 134.

Richter, T. (1995). Päd. Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen. Stuttgart. Käsikirjaline tõlge eesti keelde : Eesti vabade Waldorfkoolide Ühendus.

Rebane, K.(2016). *Näidis-tegevuskonspektid kunstiteoste vaatluste ja vestluste läbiviimiseks 6-7 aastaste lastega*. Publitseerimata bakalaureuse töö. Tartu Ülikool.

Siim, S.(2016).*Õpiobjekt õpetajale kolmeaastase vasakukäelise lapse joonistamise juhendamiseks*. Publitseerimata bakalaureuse töö. Tartu Ülikool.

Zimmer, M. (2016). *Õpiobjekt raamatiillustratsiooni vaatluse läbiviimiseks kunstitegevuse valdkonnas 6-7 aastaste lastega*. Publitseerimata bakalaureuse töö. Tartu Ülikool.

Tabas, Ü.(2009). *Käeliste tegevuste rakendamine 6-7 aastaste laste rühmas Tartu linna ja maakonna näitel*. Publitseerimata bakalaureuse töö. Tartu Ülikool.

Võgotski, L. (2015). Mõtlemine ja kõne. Psühholoogilised uurimused. Tõlkinud Tulviste, P. Kirjastus: Ilmamaa.

Л. С. Выготский. (1969). Обучение и развитие в дошкольном возрасте. Семья и школа. 12, 14-16.

Vahter, E. 2008). Kunstitegevused. E. Kikas, toim. 2008.*Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Vahter, E. (2004). *Laps ja lasteaed*. Tartu: AS Atlex.

Vahter, E. (2005). Kunstikasvatusest I Kooliastmes. Vikat. M., Treier, H., & Raudsepp, I. (Toim). *Muusika ja kunsti õpetamisest (lk 60-64)*. Tallinn: Argo.

ERR Novaator, 2015. „Ühe Minuti Loeng: Mis on laste kunst?“. Vahter, E. Külatatud 9 märtsil, 2016, aadressil

https://www.youtube.com/watch?v=Up5E5_BbWqo

Õunapuu, L. Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu Ülikool 2014.

Lisad

Lisa 1. Esimene tegevuskonspekt.

Sissejuhatav osa

Tegevus konspekt maalimise läbiviimiseks 3-4aastaste lastega märg märjale akvarelltehnika. Tegevuse kestvus on 9-14 minutit. Konspekti koostamisel on töö autor toetunud Riikliku ainekava kunstivaldkonnale ja Gagné õppetunnimudelile. Tegevuses osalevad õpetaja ning lasteaialapsed.

Tegevuse eesmärgiks harjutada lastega pintsli hoidmist, hiljem ka pintsli hoidmisel pintsett haaret. Pinnakatmisel märg märjale tehnikas erineva suunaga joonte tõmbamist pintsli abil. Õppida selgeks primaarvärvid (sinine, kollane ja punane).

Tegevus alguses valmistab õpetaja ette laua: paneb igale lapsele oma paberi, topsi akvarelliga, veepurgi ja pintsli. Lastele tähelepanu viiakse ettevalmistavalt järgnevale maalimistegevusele laulu, salmi ja värvi loo vahendusel.

Antud tegevuskonspektis kasutatakse kõiki Gagné, R. M. õppetunnimudeli põhietappe. Arvestades aga seda, et antud konspektis on tegu 3-4aastaste lastega, siis võib erinevatel kunsti tegevuse läbiviimistel keskenduda õppetunnimudeli erinevatele etappidele. Võib ka sügise algul rühma tulnud kolme aastaste lastega esialgu keskenduda ka ainult õppetunnimudeli ühele etapile ning siis järk-järgult võtta juurde ka teisi õppetunnimudeli etappe.

Esimene konspekt on mõeldud kolme aastastele lastele. Konspektis harjutatakse esmaseid töövõtteid näiteks pintsli hoidmist ja pinnakatmisel täppide ja triipude tegemist. Selles konspektis korratakse ja tuletatakse meelde milline on punane värv.

Valdkond: kunst

Tegevuse alaliik: akvarellidega maalimine märg märjale tehnikas

Laste vanus: 3a.

Laste arv: 8

Tegevuse läbiviija: Moonika Tuur

Kuupäev: 09. märts 2010.a.

Eesmärgid:

- laps harjutab pintsli hoidmist;
- laps harjutab pinna katmist akvarellidega märg märjale tehnikas;
- laps harjutab erineva suunaga joonte tõmbamist.

Õppevahendid ja materjalid:

- 9A4 akvarellpaberit;
- 9 topsi punase akvarelliga;
- maalialused igale lapsele kasvatajale ja abiõpetajale;
- 9 purki veega;
- pintsliid;
- 9 švamm;
- põlled suur kauss paberi niisutamiseks.

Ettevalmistus: õpetaja paneb valmis maalimispõlled, pintslikannu, švammid ja igale lapsele topsi veega. Segab valmis värvi ja valab topsidesse. Seejärel niisutab õpetaja paberid, asetab maalialusele ja silub švammiga siledaks. Niisutatud paberid asetatakse töökohtadele. Iga paberi juurde asetatakse ka tops veega, tops värviga ja švamm.

Etapp ja aeg	Õpetaja tegevus ja kõne	Laste tegevus ja kõne	Märkused
Sissejuhatus ca 5-7 min.	Täna läheme me Pintsli-Piiaga, külla punasele värvile. Enne kui Pintsli-Piia kodunt välja läks pesi ta oma jalad puhtaks ja kuivatas siis korralikult ära. Ta kutsus punase õue jooksmas ning õige pea oli neil seal väga lõbus.	Kuulavad.	Õpetaja koondab lapsed enda ümber ja jutustab.
	Enne kui me Pintsli-Piiaga oma sõpradele värvidele külla saame minna, peame me põlled ette panema ja laua juurde minema.	Lapsed lähevad õpetaja abi juurde. Seisavad õpetaja suunamisel laua äärde.	Õpetaja abi aitab lastele põlled ette ja käärivad varrukad üles. Õpetaja suunab lapsed laua äärde.
	Pintslike, pintslike tuleb lapse kätte.	Võtavad õpetaja poolt ulatatud pintsli.	Õpetaja jaotab pintsleid ja laulab seni, kuni kõik lapsed

Etapp ja aeg	Õpetaja tegevus ja kõne	Laste tegevus ja kõne	Märkused
			on saanud pintsli.
	Pai, pai, pai, pai, peopesale teen pai.	Jälgendavad õpetajat.	Õpetaja laulab ja teeb peopesale pai.
	Pai, pai, pai, pai, käeselja peale pai.	Jälgendavad õpetajat.	Õpetaja laulab ja teeb käeselja peale pai.
	Pöial Poisile, Koti Nõelale, Pikale Peetrile, Nimeta Matsile, Väiksele Atsile.	Jälgendavad õpetajat.	Õpetaja laulab ja paitab pintsliga nimetatud näppe.
	Ninaotsale, põskedele ka teen pai.	Jälgendavad õpetajat.	Õpetaja laulab ja paitab pintsliga nina ning põski.
	Vette sulpsti, jalad kuivaks ja siis paberile pai.	Kuivatavad õpetaja eeskuju järgides liigse vee.	Õpetaja teeb pintsli märjaks ning kuivatab pintsilt liigse vee.
Põhiosa ca 3-5 min.	Õpetaja hakkab maalima.	Lapsed hakkavad maalima.	Olulised on rahulikud ja sujuvad liigutused, siin on eeskujuks õpetaja ise.
	Mäletad kui pehmelt pintsli jalad mööda su kätt sibasid, proovi kas nad mööda paberit ka sama pehmelt sibada oskavad.	Kuulab, mida õpetaja räägib.	Kui mõni lastest vajutab pintsli liiga tugevalt, siis kõnetab õpetaja last. Kui õpetaja on töö lõpetanud, siis peseb ta pintsli ning kuivatab pintsli hoolega švammil.
Lõpu osa ca 3-5 min.	Vaata siin pole punane veel piilumas käinud.	Kui laps on maalimise lõpetanud, siis teatab ta sellest õpetajale.	Õpetaja vaatab iga lapse töö individuaalselt üle.
	Jah su töö on tõesti valmis! Oi vaata su pintsli jalad sibavad veepoole.	Loputab pintsli ning kuivatab selle švammil. Paneb pintsli lauale.	Kui paberil on veel valged laigud, siis suunab õpetaja lapse seda lõpetama.
	Õpetaja läheb järgmise lapse juurde.	Võtab põlle eest ära ning läheb garderoobi.	Toimub sujuv üleminek vabamängule õues.

Lisa 2. Teine tegevuse konspekt.

Sissejuhatav osa.

Tegevus konspekt maalimise läbiviimiseks 3-4aastaste lastega märg märjale akvarelltehnika. Tegevuse kestvus on 9 -14 minutit. Konspekti koostamisel on töö autor toetunud Riikliku ainekava kunstivaldkonnale, Gagné õppetunnimudelile. Tegevuses osalevad õpetaja ning lasteaialapsed.

Tegevuse eesmärgiks harjutada lastega pintli hoidmist, hiljem ka pintli hoidmisel pintsett haardes. Pinnakatmisel märg märjale tehnikas erineva suunaga joonte tõmbamist pintli abil. Tuletatakse meelde primaarvärvide (sinine, kollane ja punane) ning sekundaarvärvide (roheline, lilla, oranž) nimetused. Tegevuse alguses valmistab õpetaja ette laua tegevuse alguseks: paneb igale lapsele oma paberi, topsi akvarelliga, veepurgi ja pintli. Laste tähelepanu viiakse ettevalmistavalt järgnevale maalimistegevusele laulu, salmi ja värvi loo vahendusel.

Antud tegevuskava kasutades võib kasutada kõiki Gagné, R. M. õppetunnimudeli põhietape. Arvestades aga seda, et antud konspektis on tegu 3-4aastaste lastega, siis võib erinevatel kunsti tegevuse läbiviimistel keskenduda õppetunnimudeli erinevatele etappidele.

Teine tegevuskonspekt

Teine tegevuskonspekt on mõeldud nelja aastastele lastele. Nelja aastane laps harjutab pintli hoidmisel pintsett haaret. Tähelepanu pööratakse tehniliste võtete omandamisele näiteks, et pintlit tuleb enne teise värvi kasutamist loputada ja kuivatada. Laps kasutab maalimisel nüüd juba kolme värvi. Kuna ta teab juba nii primaarvärvide kui ka sekundaarvärvide nimetusi, siis aitab maalimistegevus eelnevalt õpitut korrata.

Valdkond: kunst

Tegevuse alaliik: akvarellidega maalimine märg märjale tehnikas

Laste vanus: 4a.

Laste arv: 9

Tegevuse läbiviija: Moonika Tuur

Kuupäev: 09. märts 2010.a.

Eesmärgid:

- laps harjutab pintsli hoidmist;
- laps harjutab pinna katmist akvarellidega märg märjale tehnikas ning võtab pintsli vajaduse korral lisaks värvi;
- Laps ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt
- Tuletab meelde ja kordab sekundaar - ja primaarvärvide nimetusi.

Õppevahendid ja materjalid:

- 10 A 4 akvarellpaberit;
- 10 tpsi sinise, 10 kollase ja 10 punase akvarelliga;
- maalialused igale lapsele ja kasvatajale;
- 10 purki veega
- 10 pintsli;
- 10 lapikest pintsli kuivatamiseks
- põlled suur kauss paberi niisutamiseks ja švamm paberi paigaldamiseks

Ettevalmistus: õpetaja paneb valmis maalimispõlled, pintslikannu, pintsli kuivatus lapid. Segab valmis värvid ja valab topsidesse. Seejärel niisutab õpetaja paberid, asetab maalialusele ja silub švammiga siledaks. Niisutatud paberid asetatakse töökohtadele. Iga paberi juurde asetatakse ka topsid värvidega ja lapp. Õpetaja aitab lastele põlled ette ja käärib varrukad üles. Lapsed istuvad õpetaja suunamisel laua äärde. Tähelepanu haaramiseks jutustab õpetaja lastele igal nädala erineva lookese.

Etapp ja aeg	Õpetaja tegevus ja kõne	Laste tegevus ja kõne	Märkused
Sissejuhatus ca 3-4 min.	Et täna on neljapäev, siis lähme me Pintsli-Pepega külla meie sõprade kollasele, punasele ja sinisele värvile. Pintsli-Pepe on korralik poiss ning peseb ja kuivatab oma jalad enne korralikult puhtaks, kui läheb kollasele külla. Kui ta on kollase värviga mõnda aega mänginud, siis läheb ta koju. Nii korralik poiss nagu ta on peseb ta jalad puhtaks ning kuivatab korralikult ära. Varsti peale seda tuleb aga sinine värv teda õue kutsuma. Kui nad sinisega õues mängivad, siis jalutavad nad ka kollase ümber. Pintsli-Pepe	Lapsed istuvad õpetaja juurde ja kuulavad.	Õpetaja koondab lapsed enda ümber ja jutustab.

Etapp ja aeg	Õpetaja tegevus ja kõne	Laste tegevus ja kõne	Märkused
	kõdistab natuke ka kollast. Mõne aja pärast läheb ta koju. Pepe on vaevalt jõudnud oma jalad pesta ja kuivatada, kui punane värv teda õue kutsub. Nad jalutavad punasega ümber sinise ja kõdistavad teda veidi, siis jalutavad nad ümber kollase ka siin ei suuda Pintsli-Pepe ennast tagasi hoida ja teeb ka kollasele kōdi, kōdi. Ja mis värvid siis veel külla tulevad?		
	Enne kui me Pintsli-Pepega oma sõpradele värvidele külla saame minna, peame me põlled ette panema ja laua juurde minema.	Lapsed lähevad õpetaja abi juurde. Seisavad õpetaja suunamisel laua äärde.	Õpetaja abi aitab lastele põlled ette ja käärib varrukad üles. Õpetaja suunab lapsed laua äärde.
	Aga nüüd äratame oma sõrmemehed üles.	Kuulavad.	Tähelepanu haaramiseks on hea lugeda lastega mõnda tuttavat sõrmesalmi.
	Õpetaja räägib sõrmesalmi (Kalamets, E. 2006).	Lapsed teevad õpetaja järgi.	Õpetaja teeb sõrme salmi juurde ka liigutusi.
	Tere, tere Pöialpoiss.	Lapsed jälgendavad õpetajat.	Õpetaja näitab ühte pöialt.
	Tere, tere Pöialpoiss.	Lapsed jälgendavad õpetajat.	Õpetaja näitab mõlemat pöialt.
	Tere, tere, tere.	Lapsed jälgendavad õpetajat.	Pöidla otsad puutuvad kokku. Pöidlad lähevad peitu.
	Tere, tere Kotinõel.	Lapsed jälgendavad õpetajat.	Õpetaja näitab näppu, mida kutsutakse Kotinõelaks.
	Tere, tere Kotinõel. Tere, tere, tere.	Lapsed jälgendavad õpetajat.	Õpetaja näitab ka teist Kotinõela. Sõrme otsad puutuvad kokku, sõrmed

Etapp ja aeg	Õpetaja tegevus ja kõne	Laste tegevus ja kõne	Märkused
			lähevad peitu.
	Tere, tere Pikk Peeter.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Õpetaja näitab näppu, mida nimetatakse Pikaks Peetriks.
	Tere, tere Pikk Peeter.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Näitab ka teist Pikka Peetrit.
	Tere, tere, tere.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Nimetatud näppude otsad puutuvad kokku.
	Tere, tere Nimeta Mats.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Õpetaja näitab näppu, mida nimetatakse Nimeta Matsiks.
	Tere, tere Nimeta Mats.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Näitab ka teist Nimeta Matsi.
	Tere, tere, tere.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Nimetatud näppude otsad puutuvad kokku.
	Tere, tere Väike Ats.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Õpetaja näitab näppu, mida nimetatakse Väikeseks Atsiks.
	Tere, tere Väike Ats.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Näitab ka teist Väikest Atsi.
	Tere, tere, tere.	Lapsed jäljendavad õpetajat.	Nimetatud näppude otsad puutuvad kokku, sõrmed lähevad peitu.
	Õpetaja jagab pintsleid.	Võtavad õpetaja poolt ulatatud pintsli. Enne pintsli andmist tuletab ta vaikselt lapsele meelde. Kõigepealt loputab Pintsli-Pepe oma jalad puhtaks ja kuivatab ära alles siis saab ta	

Etapp ja aeg	Õpetaja tegevus ja kõne	Laste tegevus ja kõne	Märkused
		värvile külla minna.	
Põhiosa ca 3-5 min	Õpetaja maalib ja laulab. On värvikaarel värvid reas. Ta särab kaunilt üle maa. Kollane, punane ja sinine, Teid oma sõbraks palume.	Lapsed kuulavad ja maalivad.	Maalides laulab õpetaja maalimise saateks laulukest või loeb mõnda toredat luuletust värvidest nt (lisa 6).
	Oi Pintsli-Pepe vist unustas jalgu loputada (kui last häirib värvide segunemisel tekkinud uus värvitoon, siis võib õpetaja alati oma puhta värvi anda)!	Maalib rahulikult edasi, või võtab tänuhankult puhta värvi ja maalib edasi.	4 aastastele lastele tuleb meelde tuletada, et pintsli tuleb enne teise värvi kastmist loputada ja kuivatada, kuid seda tuleb teha heatahtlikult!
Lõpuosa ca 3-5 min.	Õpetaja vaatab lapse tööd.	Kui laps on maalimise lõpetanud, siis teatab ta sellest.	Õpetaja vaatab iga lapse töö individuaalselt üle.
	Vaata, Pintsli-Pepe ei olegi siin veel jalutamas käinud.	Õpetajale.	Kui paberil on veel valged laigud, siis suunab õpetaja lapse seda lõpetama.
	Jah su töö on tõesti valmis! Oi vaata su pintsli jalad sibavad veepoole.	Loputab pintsli ning kuivatab selle švammil. Paneb pintsli lauale.	
	Õpetaja aitab lastel põlled eest ära võtta.	Võtab põlled eest ära ning läheb garderoobi.	Toimub sujuv üleminek vabamängule õues.

Lisa 3.

::Pintsluke, pintsluke

tuleb lapse kätte::.

Pai, pai, pai, pai,

peopesale teen pai.

Pai, pai, pai, pai,

käeselja peale pai,

Pöial Poisile, Koti Nõelale,

Pikale Peetrile, Nimeta Matsile,

Väiksele Atsile, ninaotsale,

põskedele ka teen pai.

Vette sulpsti,

jalad kuivaks

ja siis paberile pai.

Autor: Piret Kipper.

Lisa 4.

MAALIMISE LAUL

Pintslike, pintslike, tuleb lapse kätte
 pai, pai, pai, pai, peo pesa - le tõi pai
 kõi selia peale pai
 Rõõal-päesale, koti - nõelale pikale Peetrile Nimele Matsile
 Väike Atsale, nina otsale, põske de le, lõua le
 vette sulpsi, ja kõi kuivale, ja siis pake - vi le pai.

Lisa 5. Maalimise lauluke.

On värvikaarel värvid reas.

Ta särab kaunilt üle maa.

Kollane, punane ja sinine,

Teid oma sõbraks palume.

Viisi autor: tundmatu.

Sõnad: tundmatu.

Tõlkis: Liina Lagle.

Lisa 6. Maalimise salm.

Kollane päike mind igapäev saadab,

sinine taevaskind igapäev vaatab.

Rohelisel murul ma igapäev astun,

valget lund ma talvel katsun.

Punane roos mind vahel torkab,

lilla sirel nii magusalt lõhnab.

Kõiki neid värve mu paberil

pintsel kokku sulatab,

ning terekäe, mullegi ulatab.

Autor: Mona-Marie Tuur.

Lisa 7. Lapse maaliud töö primaarvärvidega.

Lisa 8. Lapse töö maalitud sekundaarvärvidega.

Lisa 9. Lapse töö maalitud primaarvärvidega.

Lisa 10. Lapse töö maalitud sekundaarvärvidega.

Lisa 11. Lapse töö maalitud sekundaarvärvidega.

Lisa 12. Lapse töö maalitud sekundaarvärvidega.

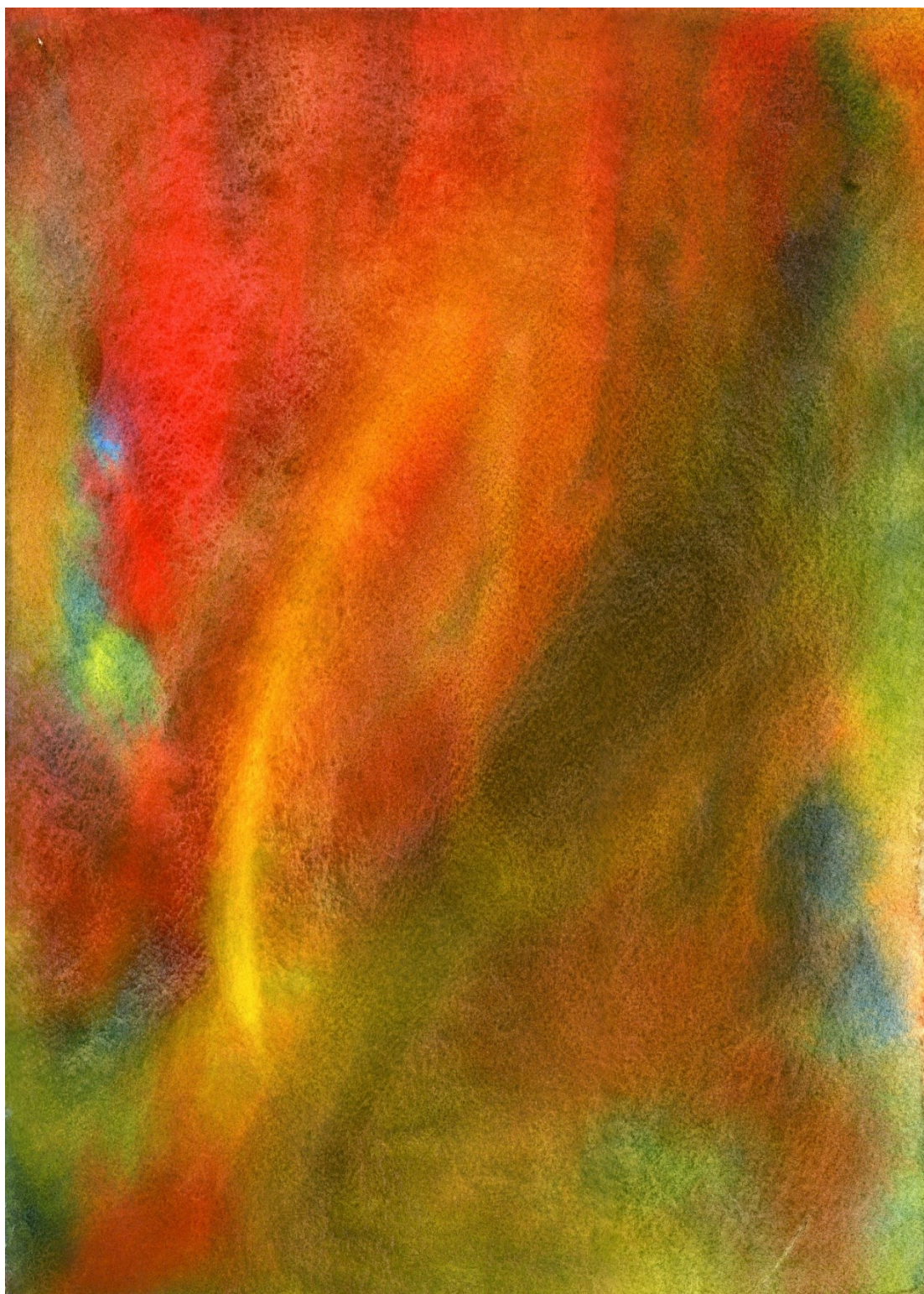

Lisa13. Lapse töö maalitud sekundaarvärvidega.

Lisa 14. Lapse töö maalitud sekundaarvärvidega.

Lisa 15. Lapse töö maalitud sekundaarvärvidega.

Lisa 17. Intervjuu küsimused.

1. Kuidas tegevuskonspekti ülesehitus (Gagné õppetunnimudel) toetab akvarelltehnikas maalimistegevuse läbiviimist lasteaias?

- 1.1 Palun nimetage tegevuskonspekti etappe.

- *tähelepanu haaramine,*
- *informeerimine eesmärgist ja motiveerimine õppima,*
- *eelnevalt õpitu kordamine ja aktualiseerimine,*
- *uue materjali edastamine (ka iseõppimise tähenduses),*
- *õppimise suunamine,*
- *õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine,*
- *tagasiside andmine,*
- *soorituse hindamine,*
- *õpitu kinnistamine ja üldistamine.*

- 1.2 Kuidas toimub laste tähelepanu haaramine

- Millist laste tähelepanu haaramise viisi kasutasite esimese tegevuse/ teise tegevuse läbiviimisel?

- 1.3 Kuidas toimub laste motiveerimine?

- Millist laste motiveerimise viisi kasutasite tegevuse alguses?

(Õpetaja poolt jutustatud lood erinevatest värvidest)

- Kas kasutasite lisaks veel laste motiveerimist tegevuse teostamise ajal, kui siis millist?

- 1.4 Kuidas toimub eesmärgist teavitamine?

- Kuidas toimub laste teavitamine algavast maalimistegevusest?

- 1.5 Kuidas toimus eelnevalt õpitu kordamine ja aktualiseerimine?

- Kuidas toimus punase värvi nimetuse meenutamine esimeses konspektis?
- Kuidas toimus põhivärvide ja primaarvärvide meenutamine teises konspektis
- Mis moodi toetab eelnevalt õpitu kordamine lapsearengut (nt korduvad tegevused)?

1.6 Mida käsitlesite teise maalimistegevuse läbiviimisel uue materjalina, kas uusi kogemusi, teadmisi, oskusi või nende vahelisi seoseid?

- Kas uue materjali esitamine on seotud tegevuse eemärkidega

1.7 Millist õppimisse suunamise viisi kasutasite tegevuse alguses?

Pinnakatmise tegevusse suunab nii värvi jutt kui ka laul või salm, mille abil laps harjutab pinna katmist ja joonte tõmbamist märg- märjale tehnikas.

Esmaste töövõtete (pintsli loputamine ja kuivatamine enne uute värvi kastmist) meenutamine maalimistegevuse keskel (teises tegevuskonspektis).

- Kas kasutasite laste õppimisse suunamist ka ülejäänud tegevuse vältel? Kui kasutasite, siis millist?

1.8 Kuidas toimub õpitu omandamist kinnitava soorituse esilekutsumine?

- Mis moodi aitab värvilugude kasutamine tegevuse alguses, meenutada varem harjutatud oskust (enne teise värvi kasutamist tuleb pintslit loputada)?
- Kuidas toetab 3 põhivärviga maalimine teises konspektis sekundaarvärvide (roheline, lilla ja oranži) nimetuste meenutamist?

1.9 Kuidas toimub tagasiside andmine maalimistegevusele?

- Kuidas toimub tagasiside andmine tegevuse lõpus?
- Kas tagasiside andmine toimub ka tegevuse käigus? Kui, siis kuidas?
- Mis moodi toetab tagasiside andmine lapse motoorsete oskuste kujunemist?

1.10 Kuidas toimub õpitu kinnistamine ja üldistamine?

- Mis moodi toetavad tegevuskonspektide alguses olevad värvilood esmaste töövõtete (pintsi loputamine ja kuivatamine enne uute värvi kastmist) kinnistamist ja üldistamist?
- Mis moodi toetab iganädalane maalimine esmaste töövõtete kinnistamist?

2. Kuidas hindate koostatud tegevuskonspektide kujundust, arusaadavust ning kasulikust?

2.1 Kuidas oli kasutada tegevuskonspekti?

- Kas tegevuskonspekti ülesehitus oli arusaadav?
- Kui midagi on vaja muuta, siis mida?

2.2 Mil määral on koostatud konspektide sõnastus mõistetav (kas sõnastus üheselt mõistetav)?

2.3 Mil määral said täidetud tegevuskonspektis esitatud eesmärgid?

- Lähtuvalt konspektist 1.
- Lähtuvalt konspektist 2.

2.4 Mil määral annavad koostatud tegevuskonspektid õpetajale võimaluse enesekontrolliks?

- Tegevuse ettevalmistamisel.
- Järelduste tegemisel.

3. Mil moel ja millisel määral oleks vaja tegevuskonspekti täiendada ning parandada tuginedes õpetajate hinnangule?

1. Kuidas olete rahul tegevuskonspekti kujundusega?

- Kuidas toimis konspekti esitamine tabelina?

2. Mis valmistas tegevuskonspekti läbiviimisel raskusi?

- Palun põhjendage!

3. Mis läks tegevuskonspekti läbi viimisel hästi?

4. Kas koostatud konspektid on vastavuses riiklikus õppekavas väljatoodud valdkond kunsti õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
  - 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
  - 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
  - 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt.
5. Mida soovitate tegevuskonspektis täiendada või muuta?
6. Mida soovite veel lisada?

Aitäh!

Lisa 18. Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks.

Mina, Moonika Tuur,

sündinud 31. 12. 1971

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Tegevuskonpektid akvarellmaali tehnika läbiviimiseks 3-4aastaste lastega“, mille juhendaja on Irja Vaas.
  - 1.1. Reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. Olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, _____ 10.01.2017